

PRESBITER

*Nagy gazdagság
nem vigasztal úgy,
mint a vidám szív*
Luther Márton
www.parokia.net

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XIII. évfolyam 4. szám

BUDAPEST

2004. július-augusztus

**Nemzetközi
konferenciánk
állásfoglalása**
(8. oldal)

**A professzor-
presbiter Párizsban**
(11. oldal)

**Dr. Virágh Pál
távlatos javaslata**
(12. oldal)

Mindennapi kenyérünk

A mi mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma. Amint ismeretes, Luther a Kis Kátéjában így magyarázza a kenyér szót: étel, ital, ruházat, cipő, ház, udvar, szántó-föld, jószág, pénz, vagyon, kegyes házas-társ, kegyes gyermekek, kegyes háznép, kegyes és hű fele-

méhez menekülni, amely megtart és megőriz minket az éhség és halál szélén. Meg lesz-e ez a *ma* megengedett, élethez szükséges minimum *holnap* is? Ez az életkérdés. Ma ebből élünk. De holnap? Senki sem tudja. Nincs garancia arra, hogy vajon Isten

megadja-e a szükséges kenyeret és a kenyérünkkel az életet?

2. Az Ó- és Újszövetségben a „kenyér” szó Isten örök kegyelmének az idői jele is. Ennek a szónak megvan ott egyszerre a sokkal egyszerűbb, természetesebb és anyagibb értelme és ugyanakkor a

sem akadályoz meg minket abban, hogy ezt a listát korunk és különös helyzetünk szükségégeinek megfelelően magyarázzuk és egészítsük ki ma. Bizonyosan megengedett, hogy a *mindennapi kenyérről a szónak ilyen széles értelmében gondolkozunk*. Én ennek ellenére súlyt helyezek annak az aláhúzására, hogy ajánlatos, ha nem tévesztjük szem elől az eredeti kenyér szót a maga teljes egyszerűségében. A bibliai nyelvben a kenyérnek két jelentése van.

1. „A kenyér” az, ami az élethez teljességgel pótolhatatlan, a táplálkozás-megélhetés legkisebb mértéke, amit a szegény nem nélkülözhet, a *létminimum* a koldus, a csavargó számára. Ez ellentétes az éhség fogalmával. Istent arra kéri, hogy adja meg a kenyeret, ezt jelenti: az *Ő* szabad kegyel-

mélyebb, magasztosabb értelme, mint ahogyan gondolnánk. Ez a természetes és ez a magasztos bensőleg összefügg. A kettő együtt *Isten jele*, amelyet ennek a népnek a pusztában adott, a szegényeknek, a lesújtottaknak, azoknak, akik éheznek és szomjúhozhatnak, akik a halál torkában vannak. E jelentés alapján a kenyér megszentelt dolog. A kenyér az ígéret, és nem csak ígéret, hanem már annak a kenyérnek a jelenléte, amely komolyan és örökre táplál. Ez az eledel, amelyet nem kell ismét pótolni, ha elfogy. A Bibliában az étkezés, a legszerűbb ugyanúgy, mint a legünnepibb, szent dolog, mert ez egy ünnepi lakomának, egy örök örömlakomának az ígérete.

Engedd, Uram,

hogy szeretetben, és békében, igazságosságban és alázatban követhessünk Téged, hogy fegyelmeztelenségünkben és hűségünkben, bátorságunkban és lelkünk csendjében találkozhasunk Veled. Adj tanulékony, tiszta értelmet, hogy láthassunk. Alázatos értelmet, hogy hallgasunk Reád. Szeretetre vágyó értelmet, hogy szolgálhassunk Neked. Hívó, buzgó értelmet, hogy Te lehess a mi életünk.

**Dag Hammarksjöld
volt ENSZ főtitkár**

Barth Károly

István király intelme fiához

- részlet -

Parancsolom neked, szerelmes fiam, hogy mindenütt és mindenekben a malasztól gyámolítattva ne csak atyádfiaihoz légy kegyelmes, hanem az idegenekhez is, és mindenkihez, akik tehozád jőnek. Mert a kegyességnek míve téged mindeneknél nagyobb boldogságra vezet. Légy irgalmas mindenekhez, kik erőszakosságot szenvednek, mindiglen isteni példát tartva te szivedben: irgalmasságot akarok és nem áldozatot.

Kenyér

*Vallass meg, élő Istenem,
törd meg esontjaim büszke élet;
vallass meg, hogy idegeim
a tiprottak életét éljék!*

*Vallass meg, kemény akarat,
törj össze, hogy igaz lehessenek,
hogy útjait söpörjem én
a mezitlábás szeretetnek!*

*Vallass meg, örölj finom liszté,
testemet testeddel eseréld föl,
hogy lehessen meleg karéj
mindnyájunk kenyeréből!*

Rákos Sándor

„Mit rendel

az Úr ezután felőlem? Az ő kezében vagyok... Az Isten rendeléseiben nincs haszontalanság, mert ő mindent a maga dicsőségére rendelt. Arra kell tehát vigyáznunk, hogy mi is arra fordítsuk, és úgy minden irántunk való rendelése üdvösségünkre válik. Ne kívánjunk tehát egyebet az Isten akaratánál. Kérjük az üdvösséges életet, a jó halált és az üdvösséget. És ezután megszabadulunk a kísértéstől, mind a bűntől, mind a telhetetlen kívánságtól.”

Mikes Kelemen

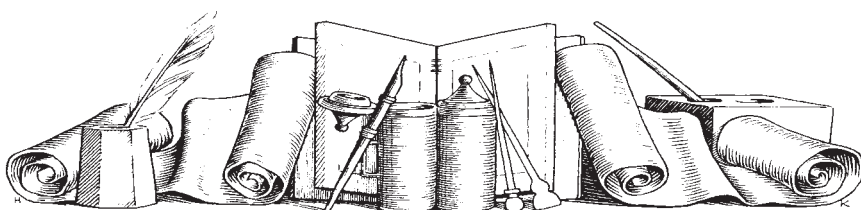

Kenyér

A kenyér (héb. *lehem*; gör. *artosz*) ősidők óta nemcsak a legfontosabb élelmiszer volt, hanem gyakran egyenesen a szimbóluma annak, ami az élethez nélkülözhetetlen. Így kapja a manna a „mennyei kenyér” elnevezést, pedig az tulajdonképpen nem kenyér volt (2Móz 16,4). Az Úr Jézus az „igazi mennyei kenyér... amely a mennyből száll alá és életet ad a világnak” (Jn 6,32 és köv.). Kereszthalálában vetett hit által, a testét és vérért áldozta az elveszett bűnösökért, elnyertük az örök életet, és ha állandóan vele és a munkájával foglalkozunk, akkor minden napra megkapjuk a szükséges szellemi táplálékot (Jn 6,47–59).

Betlehem városának a neve, ahol az Úr Jézus született, azt jelenti: „kenyérháza”. Elimélek, Naómi férje egy éhínség idején hagyta el ezt a várost, és vándorolt ki Moáb földjére, ahol azután a fiaival meghalt; csak Naómi és Ruth tértek vissza (Ruth 1).

A találkozás sátrában, az asztalon, Izráel törzsei számának megfelelően tizenkét kovásztalan kalács vagy kenyér volt elhelyezve. A szent kenyerek jelképesen szüntelenül Isten népének teljességét jelentették a szentélyben, Isten színe előtt (2Móz 25,30; 3Móz 24,5–9). Az aratási ünnepen a két kovásztalan tésztából süített első kenyér képszerűen Isten Gyülekezetének összetételét mutatja zsidókból és pogányokból (3Móz 23,17). Krisztus Testének ennél mélyebbre hatoló képi ábrázolásával nem találkozunk az ÓSZ-ben, mert akkoriban a Gyülekezet és annak egysége még olyan titok volt, amelyet majd csak az ÚSZ jelentett ki (Róm 16,25; 1Kor 2,7–10; Ef 3,3–11). Csak miután Krisztus kereszthalála megteremtette ennek alapját, alkotott a Szent Lélek a megváltozott zsidókból és pogányokból, nemzetekbeliekből egy testet (Ef 2,14.16). Az úrvacsorai kenyeret mind Jézus Krisztus testének egyszer és mindenkorra történt feláldozásának emlékeztetőjeként, mind pedig lelki Teste egységének szimbólumaként kaptuk (1Kor 10,16.17; 11,24).

Keletkezéstörténet

Bevezető a Bibliaolvasó Kalauz könyveihez

(2004. augusztus-szeptember eleje)

A FILIPPIBELI GYÜLEKEZETHEZ ÍROTT LEVÉL

Örüljete, ismét mondom örüljete – ez a filippi levél alaphangja. Aki végigolvassa, felfedezheti Pál titkát: az Isten dicsőségére élt életet áthatja az öröm.

Filippi jelentős város volt a nagy kereskedő útvonal, a Via Egnatia mellett. Lakossága soknemzetiségű volt: trák, görög,

római, zsidó. A városközpontban hatalmas fórum volt, templomokkal, könyvtárral, szökökutakkal, szobrokkal és közfürdővel. Krisztus előtt 42-ben a város közelében győzte le Brutust és Cassiust Antonius és Octavianus. E győzelem emlékére tette Antonius Filippit római kolóniává. Ez különleges kiváltságokat jelentett a városnak és lakóinak, kivált a nőknek volt megbecsült helyzetük ebben a városban.

Keletkezéstörténet

Pál második missziói útja során alapított itt gyülekezetet 50 körül. A levélből megtudjuk, hogy ez a gyülekezet vállalta a szenvedést Krisztusért és ügyéért (1,29), s itt is vizsályok támadtak a gyülekezetben. A tökéletesség igénye járta át a gyülekezetet (3,12-13), a zsidókeresztyének komoly veszélyt jelentettek azzal, hogy megkövetelték: mindenki tartsa magát a gyülekezetben a zsidó törvényekhez és szokásokhoz.

Pál írt egy levelet a Filippibeliekhez fogságából (1,12-14), de nem tudjuk pontosan, melyik fogságából. Ha ez a római fogságára utal, akkor a levél keletkezését 61-63 körülre tehetjük. Ha korábbi letartóztatása idejéből származott, talán Efézusban, akkor kb. 54-ből származhat a levél.

Ez a levél is kevés tanítást foglal magába. Inkább a szívhez szól, híreket ad tovább, óv a gonosz munkásoktól. Himnikus magasságokat jár be az apostol, amikor az alázatos és áldozatkész szeretetet Krisztus példájával világítja meg a gyülekezet előtt, aki megüresítte önmagát érettünk (2,6-11), hogy minket meggazdagítson.

A ZSIDÓKHOZ ÍRT LEVÉL

Nem tudjuk, ki írhatta ezt a levelet. Vanak, akik Pálra, Szílasra, Tituszra, Márkra, Apollósra, Clemensre, Lukácsra, Barnabásra gondoltak. Az olvasók nagy valószínűséggel keresztyén hitre tért zsidók lehettek elsősorban, akik jól ismerték az Ószövetséget. Az egész levél sok utalást tartalmaz a zsidóság történetére, teológiájára, életmódjára.

Az nyilvánvaló volt, mi veszélyeztethette az olvasók életét. Az, hogy visszatérnek a keresztyénségből a zsidóságba. Ettől óv a levél. A szerző újra és újra utal arra, hogy mennyivel többet kaptak Krisztusban, mint amit feladtak Érte. Ezért óv a hanyagságtól, a hitetlenségtől, az engedetlenségtől, a visszaeséstől.

A levél írásának helye, ideje nem határozható meg pontosan. Valószínű, hogy a szerző Itáliában volt (13,24), és még Jeruzsálem pusztulása előtt írta a levelet. Keletkezését 67 körülre teszik. A stílusa és nyelvezete választékos, ami nem volt annyira jellemző Pál apostolra. Ebben a levélben olvashatjuk azt a fejezetet (11), amelyik a példaadó hithősökkel foglalkozik, akikre nem volt méltó a világ, mégis el kellett végezniük Istentől kapott feladatukat.

drbl

Az Ige körül**Jézus Krisztus Baráti Társaság****János 21****A baráti társaság**

Hét személyt sorol fel a történet, ebből kettőt nem nevez meg és egy pedig nem tanítvány:

Simon Péter és Tamás, akit Ikernek hívtak, és Nátánaél, a galileai Kánából (Jn 1,46-50) és Zebedeus fiai (Jakab és János; Mt 4,21) a tanítványok közül pedig még kettő. (A 12 tanítvány felsorolása: ApCsel 1,13)

Elsőként feltűnhet, hogy Nátánael nem is volt tanítvány, hogy került ő ide? Ha visszaemlékezünk a tanítványok elhívására, akkor már ott van Nátánael, az igazán (=”törőlmetszett”) izraelita, akinek pontos előítélete van arról, hogy a Messiás honnan származhat és honnan nem, de amit Jézus egyetlen mondata meggyőz Jézus Isten-fiúságáról. „*Rabbi, te vagy az Isten Fia, te vagy az Izrael Királya!*” (Jn 1,49) Fülöp barátja volt Nátánaél, és valószínűleg végig Jézus tágabb tanítványi köréhez tartozott. Amikor ismét „megalakult a halásztársaság”, ő is köztük volt. Feltételezhető, hogy a két meg nem nevezett tanítvány egyike így Fülöp volt.

Elgondoltam, hogy hány ilyen baráti szál van, ami elindul egy közösség-teremtő feladatból, legyen az iskolai osztály, vagy munkahely, tanári kar, egy ifjúsági biblióra tagjai, vagy éppen egy presbitérium, s a közös tevékenység úgy összekovácsolja a tagokat, hogy amikor elmúlik a közös cél, az összetartó kapocs akkor is megmarad.

Itt a vezető – Jézus Krisztus – eltávozott a közösségből, de a közös emlékek, a szeretett személy közös emléke összetartja őket. Sok hívő közösség is ilyen: az élő Jézus Krisztus már eltávozott közülük, az emléket még őrzik, de nem a jelenben vagy a jövőben járnak Jézussal, hanem a közös emlék, a szép közös élmények kötik őket össze.

Márpedig Jézus él! Nem az emlékével foglalkozunk, hanem hasonlóan ahhoz, ahogy a tanítványok után ment (vagy a tanítványok elébe?) a Tibériás tengerénél, úgy ma is az élő Jézus vár meleg étellel, vigasztaló szóval, távlatos jövővel a parton, amikor „egész éjjel nem fogtunk semmit” szomorú tényével élünk, mert nélküle indultunk el.

Erről az élő Jézus Krisztusról szeretnék most bizonyosságot tenni, és az Ő társaságába hívogatni.

„*Ezután ismét megjelent Jézus a tanítványoknak a Tibériás-tengerénél!*” – kezdődik a történet.

Ezután ismét...

Az ezután vezet át minket az előző történetből, amikor Tamás találkozott Jézussal. Tudjuk, hogy Jézus feltámadása után még 40 napig nem ment fel a mennybe, hanem a már feltámadott testben még a Földön maradt, és megjelent sokaknak, erősítette a tanítványokat, és látható módon kiabrázolta azt a másik világot, amely szintén körülvesz minket, de aminek a létezéséről csak a hit érzékszervével vagyunk képesek ismereteket szerezni. Ebben a testben képes volt láthatóvá, majd láthatatlanná válni, átmenni zárt ajtókon, de ugyanakkor evett, beszélt, látott, hallott.

Két szempontból is jogos itt az *ismét* kifejezés:

- Egyrészt, éppen előtte arról számol be az evangélista, hogy Tamásnak hogyan jelent meg Jézus, tehát ebből a szempontból Jézus megjelenésére vonatkozik az „ismét”.

- Másrésztől, amikor Jézus a tengeren járt (Mt 14,26), az a tenger is a Genezáreti tó volt, tehát most „ismét” a Genezáreti tó partján jelenik meg földi életünk szempontjából rendhagyó módon.

Tibériás tengere vagy Genezáreti tó

Történetünk helyszíne a Tibériás tenger. Érdekes, hogy ugyanazt a tavat három különböző névvel illetik az evangéliumok, és ráadásul hol tónak, hol tengernek nevezik.

Heródes Antipas a Genezáreti tó (Lk 5,1) Ny-i partján építtette fel új galileai fővárosát, Tibériást. Erről a városról nevezték időnként Tibériás tengerének. A Genezáret város szintén a tó nyugati partján fekszik, így vált ez is a tó névadójává. Az evangéliumok említik még Galileai-tengernek is (Mt 4,18), mert Galilea területén található.

A tó 210 m-rel fekszik a tengerszint alatt, és kb. 20x10 km méretű.

„Azon az éjszakán semmit sem fogtak.”

Ennek a halásztársaságnak volt már ilyen élménye, amikor először találkoztak Jézussal. Idézzük fel a történetet! (Lk 5,1-10). Csodálatos lehetett ez az első találkozás! Egész éjszakai hiábavaló fáradozás után egy vándor-tanító, akit nagy sokaság követ, beszáll a csónakjukba, – és nem

(Folytatás a 4. oldalon)

(Folytatás a 3. oldalról)

törődve azzal, hogy éppen a megélhetésüket jelentő hálóikat tartják karban, – arra kéri őket, hogy evezzenek kissé beljebb, és tanítani kezd. Péter kényszerűen végig kell, hogy hallgassa a tanítást, hisz ő is végig a hajóban ült. A tanítás után, Jézus tanácsára bevetik hálójukat, bár gyakorlatilag biztosak a sikertelenségben, majd pedig alig bírják kivonszolni azt a sok hal terhe miatt.

Péterre elemi erővel hat mindaz, amit a nap folyamán átélt: Jézus személye, tanítása, a sokaság, a váratlan halfogás... és első látszatra különösen reagál minderre: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!”

Jézus a parton

Ezután a kis visszatekintés után térünk vissza ehhez a sikertelen halfogáshoz!

„Amikor már reggel lett, megállt Jézus a parton.”

Gondoljunk bele! Az emberhalászatra elhívott kis csapat, akik 3 évig végig élték Jézussal az összes csodát, összes tanítást, hallották prófétai kijelentéseit, most meg sem ismerték! Pedig ugyanaz a Jézus állt ott, aki három éve elhívta őket, és mint ahogy akkor nem, úgy most sem szemrehányással illeli őket, hanem ajándékozó szeretetével.

Jézus tanácsára kivetik még egyszer a hálót, de alig tudják kivonszolni. Ugyanúgy, ahogy három éve!

Jánosnak „esik le elsőként a tantusz”: „Az Úr az!”

Péter... magára vette felső ruháját

Péter egyszer már ugrott vízbe Jézusért (Mt 14, 29). Most nem tekintett a hullámokra, és nem kezdett süllyedni, hanem partra ért. De miért vette magára felsőruháját? Nem az lett volna ésszerű, hogy mielőtt vízbe ugrik, neki-vetkőzik?

Általában igen, de most az Úr elé készül a bűnös ember. A zsidók a fejüket is befedték, ha imádkoztak. Tiszteletlenség az Úr elé állni hiányos ruházatban. Péterből ösztönösen jön az a lelkület, ami első találkozásukkor is. Látja saját valóságos helyzetét az Úr Jézushoz képest.

Krisztus az asztalfőn

Érdeemes felfigyelni rá, hogy az egész történetet Jézus tartja a kezében. Itt is szolgál a tanítványoknak, de egy percre sem kétséges, hogy Ő az Úr. Végtelen gazdagságából ad – eredményt a mindennapi munkában, – eledelt a megfáradtagnak, – megbocsátást a vétkezőknek.

Ő kezdeményezi a beszélgetést, Ő tanácsolja a halfogást, Ő vár parázzsal, sült hallal és kenyérral. Megtöri a kenyeret és a halat, és oszt megdegyiknek. Mint az őt ezek megvendéglésén, vagy mint az utolsó vacsorán.

Péter lelkigondozása egy különálló gazdag téma, ezért a történetnek ezzel az ágával most nem foglalkoztunk.

Dr. Viczián Miklós

NYITOTT SZEMMEL

Vitázott-e Jézus?

Olvasandó: Lukács 10,25-37

Ugye nem kérdés, hogy számunkra Ő az első számú (vagy éppen az egyetlen igazi) példakép? Ha igen, akkor a helyes magatartást illetően perdöntő, Ő hogyan szólt és cselekedett különböző helyzetekben!

Nem kevesen vannak köztünk – keresztyének között – akik helytelenítenek minden vitakozást. Tagadhatatlan, hogy valóban vannak felesleges viták, de ha Pál apostolra hivatkozik valaki, akkor az azt is olvassa el, milyen témákról való szócséplést tart helytelennek...! (1Tim 1,4)

A vita fogalma a világban (pl. politikai téren) folyó viták miatt lett negatívum. A viták akár-hányszor személyeskedésbe fulladnak; a vitapartnerek egymást pocskondiázzák, egymást elhiteleníteni igyekeznek. Amikor tényekre hivatkoznak, egyoldalúan összeválogatják azokat, amelyek elképzelésükbe beleillenek... Hát az ilyen jellegű vita valóban felesleges, sőt, káros. De talán tanulhatnánk Urunktól helyes módon válaszolni a keresztyén tanításokat támadó kihívásokra?

Alapigénkben a törvénytudó „kísérti”, azaz provokálja Jézust. Elvi, akadémikus vitát szeretne nyitni arról, hogy ki számít felebarátnak. Bizonyára kifejezetten várta, hogy Jézus kimondja, hogy az elnyomó pogány római, a kevert vérű, más teológiát valló szamaritánus is „felebarát”... Vagy legalább azt kimondja, hogy a zsidó népen belüli bűnösök és tisztátalanok (vámszedők, prostitúáltak, nyomorékok, leprások) is felebarátok – s majd akkor ő ráolvassa a törvényt (a Tórá). Urunk nem ment bele ebbe a csapdába – példázatával Ő szorította sarokba az írástudót! A példázatban a jeruzsálemi – tehát feltehetően törvénytisztelő – zsidó ember nem cselekvő személy, hanem áldozat. Nem válogathat, kit tart felebarátjának: örülhet, hogy a lenézett, gyűlölt szamaritánus *annak tartja őt*, és segít rajta. Megteszi azt, amit a népéből való fölszentelt pap meg a lévita nem tett meg! Tettének minősítéséről nem lehet vitatkozni! A saját csapdájába került írástudó – magába fojtva mérgét – vonakodva, kedve ellen mondja ki a helyes választ: az volt a felebarát, „aki irgalmasságot cselekedett vele”. Számára elismerni, hogy egy szamaritánus az igaz ember példája – megalázó vereség! Mégis el kell ismerni az igazságot, még akkor is, ha a „szamaritánus” szó nem képes a száján kiejteni... A jócselekedetekkel nem lehet tovább vitatkozni!

Kövespataki László

Keresztyén = Krisztusi

Az elmúlt hetekben véletlenül (?) egy könyvben és egy nekem címzett levélben szinte szó szerint ugyanazok a gondolatok fogalmazódtak meg, csak az egyik az 1939-41. évre, a másik napjainkra vonatkozólag.

John Lukács amerikai-magyar történész „Az európai világháború 1939-41” c. könyvében ezt írja: Kelet-Európában, ahol a nacionalista vallás példái is elburjánoztak, a „keresztyén” jelző már bizonyos politikai és faji melléklöngével bírt. A „keresztyén” sok helyütt és tömören annyit jelentett, hogy nem zsidó; de a nemzetközi kommunizmus és a liberális kozmopolitizmus ellenpólusaként a „keresztyén” jelző tartalma a nacionalizmus és a kommunista ellenesség mellékjelentésével is bővült. Erős szálak fűzték az ideológiához, politikai világnézetekhez, a fajméltéshoz is. Kevés köze volt az Evangéliumhoz. (Európa Könyvkiadó, 1995. 588-589. old.)

Egy tiszteletre méltó idős lelkipásztor ez év márciusában nekem ezt írta: „A politikában ma már újra – a harmincas évekhez hasonlóan – a politikusok eltorzították a keresztyén szó jelentését, és Krisztus követése

helyett egy bizonyos politikai irány jelölésére használják. (...) A keresztyén (christianus) szó ilyen politikai alkalmazása, Krisztus gyalázása, aki minden nép Megváltója. (...) Nekünk bünbánatot kell tartanunk, hogy nem tiltakozunk határozottan e magatartás és nyelvhasználat ellen.” A levélíró a helyes magatartás példaként hozza fel, amikor a Tilos Rádióban karácsonykor a keresztyén-ellenes kijelentés elhangzott, Erdő Péter bíboros a súlyosan elítélendő megnyilatkozásra ezt mondta: „Imádkozom érte.”

Mivel a két szöveget szinte egyidejűleg olvastam, nem tekintettem véletlennek, és elgondolkodtam annak üzenetén.

Talán ne vegyen részt a keresztyén ember a politikai életben? Erről nyilván szó sem lehet. Azonban követni kell a krisztusi vagyis keresztyén példát: a bűnt gyűlölni kell, a bűnöst szeretni, és imádkozni érte, mert Krisztus érte is meghalt: Áldjátok azokat, akik titeket átkoznak – mondja Jézus.

El kellett gondolkodnom, hogy én valóban csak azokért imádkozom (akár politikusokért is), akikkel egyetértek, vagy azokért is, akik-

kel nem? Azóta az utóbbiakért is rendszere-
sen imádkozom, és akikért imádkozom, azo-
kat nem tudom gyűlölni.

A mai társadalmi és ezen belül a politikai,
sőt, az egyházi életben igen sok gyűlölködő,
kirekesztő hangot hallunk. Márpedig a gyű-
lölet önmagában sem jó: önmagunkat és
másokat pusztítjuk vele. Egy idő után már
nem is az a fontos, hogy a másik milyen né-
zeteket vall, hogy azok a keresztyén tanítá-
sokkal egybevágóak-e vagy sem, hanem az,
hogy ki mondja. Ha gyűlölöm azt, aki mon-
dja, akkor még azt sem fogadom el tőle, ami
egyezik a Szentírással, és viszont: ha szere-
tem az illetőt, még azt is elfogadom tőle, ami
nem egyezik a Szentírással.

Ha valóban keresztyénnek (krisztusinak)
valljuk magunkat, akkor azon a nagyon kes-
keny és nehéz úton kell járnunk, amelyen a
bűnt és a bűnöst szét tudjuk választani. Jé-
zus ezt tette velünk is, nekünk pedig az Ő
nyomába kell lépniünk.

Dr. Ritoók Pál

II. nyugat-európai presbiteri találkozó

Holzhausen/Németország

2004. április 2-4. között tartottuk a második
találkozót a nyugat-európai magyar gyüleke-
zetek presbiteri és más vezető munkatársai
számára. A jelenlevők száma azt mutatta,
hogy továbbra is van érdeklődés az ilyen ta-
lálkozók iránt, és a résztvevők óhaja szerint
2005-ben ismét itt, Németországban lesz a
harmadik nyugat-európai, magyar presbiteri
„továbbképző tanfolyam”.

De nézzük sorjában az eseményeket: 47-en
jelentkeztek a találkozóra, s végül negyven-
négyen el is jöttek a Dortmund közelében
lévő Holzhausenbe. A résztvevők ezzel túl
is haladták a tavalyi 42-es létszámot. A je-
lenlevők több mint fele részt vett 2003-ban
is a presbiteri találkozón, biztosítva ezzel egy
folytonosságot is, de a kb. 20 új résztvevő-
nek is nagyon örültünk, mert így ők is bele-
kapcsolódtak közös gyülekezeti kérdéseink
megismerésébe, megvitatásába és a megol-
dások keresésébe. Képviselőt küldtek a ta-
lálkozóra a svájci, a németországi és a svédor-
szági különböző gyülekezeteink – mintegy
15 gyülekezetből – és jelen volt Szövetség-
ünk egyik egyéni tagja is. Sajnáljuk, hogy
további nyugat-európai országokból nem jöt-
tek magyar presbiterek.

A találkozó központjában két előadás állt,
amelyekhez csoportos megbeszélések kap-
csolódtak. Idei találkozóink előadója Gémes
István stuttgarti lelkipásztor volt, témánkat

(Folytatás a 6. oldalon)

ÉLŐ EGYHÁZ – ÉLŐ GYÜLEKEZET

Parasznya

Legutóbbi számunkban „Szövetségünk hírei”
közt már röviden említettük, hogy a Borsod-
Gömöri Egyházmegye északi részén volt
presbiteri konferencia, amelyről most id. Ri-
gó Dénes, a borsod-gömöri területi szerve-
zetünk alelnöke küldött beszámolót.

A Borsod-Gömöri Egyházmegye Presbi-
teri Szövetsége április 25-én, Parasznyán, az
egyházközösség közösségében tartotta meg
konferenciáját a gyülekezet templomában.
Urunknak hála, a sok helyre kiküldött meg-
hívó nyomán, 170-180 fő vett részt ezen a
csodálatos napon.

Az alkalom a területi szervezetünk elnö-
kének, Angyal Gábornak a köszöntőjével
kezdődött, aki megerősítésünkre az 1Pt 1,3
verset olvasta fel a Szentírásból. Köszöntö-
tte a Budapestről, a Szövetség elnökségéből
érkezett D. Szabó Dánielt és Balla Tibort, a
Szövetség elnökét, illetve elnökségi tagját,
tisztelő elnököt. D. Szabó Dániel a 2Pt
1,1 verse alapján fogalmazta meg azt a hang-
súlyos kérdést, hogy van-e bizonyosságunk
örök életünkről. A hit Isten ajándéka. A jó
hír hangozzék mindig újra és újra. Elnökünk
beszélt egyházunk helyzetéről, és a nagy
közösségről, az Európai Unióról: milyen ér-
tékeket viszünk mi, magyar reformátusok
oda? Megdöbbentő adatokat közölt egyhá-
zunkkal kapcsolatban. A népszámláláskor
1,6 millió ember vallotta magát református-
nak, de nyilvántartásainkban legfeljebb 600
ezer lélek szerepel, akik közül 400 ezer a
választó jogú.

A helyi ifjúsági énekhar köszöntötte ez-
után szívből jövő énekkel a konferencia
résztvevőit. Rácz Ilona, a helyi lelkipásztor,
rövid áhítattal szolgált ezután a Jónás 1,1-6
versek alapján. Hangsúlyozta: Jónást Isten
megszólította, hogy vigye el az Ő üzenetét
az emberekhez, de Jónás nem követte Isten
akarátát. Vajon mi teljesítjük Isten akarátát,
hogy az Ő üzenetét elvigyük az emberek-
hez? Isten Jónást a nagy városba küldi, ahol
nagy a pompa, a gazdagság, látszólag min-
den rendben van, csak éppen eltávolodtak
Istentől. Azt látjuk, hogy Jónás menekül. Va-
jon nem menekülünk mi is a szolgálataink
elől? Sokan vannak, akik irányt változtattak,
és menekülnek Isten elől. Jónást a pogányok,
a kemény matrózok kezdik ébresztgetni. Is-
ten bekiáltotta a világra: Jézus szeret és el-
küld minket tanítványokat, hogy ezt hirdes-
sük. Végül áldást kért a konferencia résztve-
vőire.

A következő előadás címe: A józan élet,
amelyről a putnoki gondnok testvérünk,
Csikai György, az Iszákosmentő Misszió
Kékkereszt Egyesület területi vezetője szol-
gált. Aki nem él józanul, az önmagát, csa-
ládját és környezetét is gyengíti, és így Isten
akarátának megvalósulását is akadályozza.
Jézus az igazi megoldás. Fontos, hogy oda-
hajoljunk hozzájuk szeretettel. Láthatjuk,
hogy a test iszik, a lélek pedig szomjan hal.
Hangsúlyozta testvérünk, hogy aki leszokott
az italról, az még nem megszabadított ember.
Ezekre a testvéreinkre jobban oda kell
figyelnünk gyülekezeteinkben is. Ez az utó-
gondozás, amire szükség van, mert egy kis
pohárka is igen ártalmas lehet.

Ezután egy alkoholtól szabadult nőtestvé-
rünk tett biznyságot és szívből jövő bi-
zonságtételt hallhattunk egy kábítószer rab-
ságából szabadult testvérünkötől.

Csoportos beszélgetéssel folytattuk az al-
kalmat nyolc csoportban, csoportvezetők
irányításával. Az Úr kegyelméből magam is
csoportvezető lehettem, és így meg tudom
osztani az örömet az elhangzottakról. Egy
óránk volt a beszélgetésre, amelynek témáit
a következőkben igyekszem összefoglalni:
1. Nem merünk, félünk biznyságot tenni;
2. Jézusról, mint „mentőövről” beszéltünk,
csak sokan nem kapaszkodnak belé. Nekünk
mégis az a feladatunk, hogy bedobjuk a ful-
doklóknak a mentőövet. 3. Egy kedves 70
éves testvérünk azért adott hálát, hogy vég-
re alkalom volt a beszélgetésre, az egymás
hite által való épülésre. 4. Egy idős testvé-
rünk arról tett biznyságot, hogy ugyan ő is
elbukott az alkohol területén, de az Úr meg-
könyörült rajta. 5. Csak az tud hiteles bi-
zonságot tenni, akit az Úr valóban megsza-
badított. Egy kis beszélgetésre nyílt alkalom
a szeretetvendégségen is, amelyet a helyi
gyülekezet készített a konferencián résztve-
vők számára nagy szeretettel.

A napot Csikai Sándor presbiter testvérünk
evangélizációja foglalta össze, aki ifjúsági
vezető, kántor, zenetanár. Szolgálatát a Mt
8,19-20 versei alapján végezte. A józanság
testileg-lelkileg igen fontos. Korunk nagy
betegsége, hogy a valóságot a valóságshow-
któl nem tudják megkülönböztetni. Végül a
területi szervezetünk elnöke zárószavai előtt
beszélt a Szövetség munkájáról, a belépési
lehetőségekről, a tagdíj és az újság áráról.
Az alkalom közös imádsággal zárult, ame-
lyet a helyi lelkipásztor vezetett.

ÉLŐ EGYHÁZ – ÉLŐ GYÜLEKEZET

II. nyugat-európai presbiteri találkozó

(Folytatás az 5. oldalról)

pedig így fogalmaztuk meg: „Gyülekezet-építés a diaszpórában”.

Az érkezés napján, pénteken este, már kialakult a testvéri és baráti légkör, amikor mindenki bemutatkozott és elmondta gyülekezeti beosztását, tapasztalatait a helyi gyülekezetben, és néhány adatot közölt eddigi életútjáról. A jelenlevők közül feltűnően sokan származtak Erdély területéről, ami az egyházhoz való ragaszkodás erdélyi hagyományát igazolja. De ugyanannak az egyházi felelősségvállalásnak és hívó öntudatnak a jegyében volt jelen a többi gondnok, presbiter, felügyelő, gyülekezeti tag és lelkipásztor is. Az első estén együtt megbeszéltük a hét végére tervezett konferenciai műsort, majd *id. Joób Olivér* lelkipásztor áhítatával zártuk hivatalos együttlétünket. Az ezt követő, szinte otthoni légkört a *Szente Imre* köré gyűlt csoport népdaléneklése és a hosszúra nyúló beszélgetések biztosították.

Az igazi „munkanap” a szombat volt, amikor – *Boros Péter* lelkipásztor reggeli áhítata után – délelőtt, majd délután is egy-egy előadást hallhattunk Gémes Istvántól. A bibliai alapokra helyezett előadások elméleti és gyakorlati kérdéseket vetettek fel a gyülekezet eredete, fejlődése és építése összefüggésében. Mindenkinek fontos feladata van a gyülekezetben – hangsúlyozta az előadó –, de figyeljünk a mi emberi törekvéseinken túl először a Szentlélek munkájára, és ne akadályozzuk azt hiúsággal, érvényesülési

vággyal, vagy éppen önzéssel, hanem segítjük azt, a nekünk adott kegyelmi ajándékokkal szolgálva Jézus egyházában, a legjobb tudásunk és igyekezetünk szerint.

Az előadást ezután öt csoportban megbeszélés követte, ahol személyes híradásokra – tapasztalatcserére – került sor. Az ebéd-szünetben, a friss tavaszban zöldellő természetbe sétálni mentek egyesek, míg mások a Szövetség „választmányi ülésével” töltötték a pihenésre szánt időt.

A délutáni előadás gyakorlati kérdéseket vetett fel a gyülekezeti munka különböző területén. Kivel együtt építetek, mire építetek, hogyan építetek, és milyen eredménnyel építetek a gyülekezetben? – ilyen és hasonló kérdéseket vittünk a csoportokba további megbeszélésre. Ez a tapasztalatcsere is igen hasznosnak bizonyult. A csoportok végül a plénum előtt számoltak be a legjellegzetesebb kérdésekről és a megbeszélések eredményéről. Egyező volt az a vélemény, hogy idén is építő és értékes volt az együttlét, és sokat tanulhattunk egymástól. Szombat este vette kezdetét ugyanabban a konferencia központban az idei „Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia”, amelybe örömmel bekapcsolódtak a presbiteri találkozó résztvevői is. Ekkor már összesen több mint száz magyar töltötte meg a holzhauseni ház konferenciatermét és ismerkedett egymással. Jó volt tapasztalni a nemzedékek együttlétét és közös énekléssel, majd esti áhítattal zárni a hosszú munkanapot. Aki még bírta, az ismét felkereste a kandallósobában az éneklők

csoportját és együtt énekelte Imre bácsival a bús, vagy a vidám magyar népdalokat, emlékeket idézve fel egykori élményekről és múltbeli találkozásokról. Szép volt ez is, mint nyugati magyar konferenciáink hagyományos része!

A vasárnapi istentisztelet előtt még összegyűltünk egy tanácskozásra a jövő feladatairól. Értékes javaslatok hangzottak el arra vonatkozóan, mivel foglalkozzanak presbiteriek az elkövetkező találkozókon. Fontos feladat lesz a presbiteriek bibliai képzése és gyülekezeteink jogi helyzetének, hovatartozásának tisztázása az uniós csatlakozás után. Ilyen témákkal kíván már foglalkozni a jövő évi konferencia, amelyre két előadót hívunk meg a Kárpát-medencéből. Idei előadóinknak hálás köszönet jár mind a feladat elvállalásáért, mind a kiváló előadásokért!

A virágvasárnapi istentisztelet – a nagyszámú gyülekezetben – felemelő érzés volt. *Gárdonyi Dániel* zenei szakértelemmel és fiatalos lendülettel zongorált, és kísérte énekeinket, *Tüski Márta* hirdette Isten Igéjét, e sorok írója végezte a liturgiai szolgálatot, az imákat pedig a presbiteriek olvasták fel. Az istentisztelet perselypénzét az Ifjúsági Konferencia kiadásainak támogatására adtuk.

Jövőre ismét az Ifjúsági Konferenciát megelőző hétvégén lesz a presbiteriek találkozója, 2005. március 18–20-ig Holzhausenben. Szeretettel várjuk és már most hívjuk erre a „régieket” és az „újjakat”!

Varga Pál
lelkipásztor

(Átvéve a *Protestáns Híradó*
2004. június-augusztus számából.)

Az ébredés következményei

„A szél fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy”

(János 3,8)

Az ébredés következményei

A kidderminsteri gyülekezet lelkészének választott egy 26 éves fiatal lelkészt. Pásztori munkáját ebben a gyülekezetben megszakításokkal tizenkilenc éven át végezte, melyet Isten rendkívüli módon megáldott. Az ifjú lelkipásztor *Richard Baxter* (1615–1691) volt. Korábban Kidderminster és környéke messze vidéken híres volt erkölcsi züllessége és mindenféle istentelenség felől. Szolgálatának nyomán a környék erkölcsi, társadalmi és gazdasági viszonyai gyökeresen megváltoztak. Az elvadult családi életek helyébe a megszentelt családi életek léptek. Baxter maga mondja el, hogy amikor az esti áhítat idején végig ment Kidder-

minster utcáin, nemigen akadt ház, ahonnan a családi áhítat hangjai ki nem hallatszottak volna. S míg azelőtt ritka volt a vallásos ember, később éppen olyan ritka lett a hitetlen.

Szemelvényeket közlünk egy szolgálatából, melyet 1655. december 4-re, Worcesterbe összehívott kerületi lelkészkonferencián mondott el. Ennek a lelkész értekezletnek semmiféle hivatalos jellege nem volt; csupán az volt vele *Baxter* nek a célja, hogy a lelkésztestvérei előtt a pásztori szolgálat nagy felelősségét feltárja. (Textusa: ApCsel 20,28)

„Vigyázz magadra, nehogy Istennek anélkül a megváltó kegyelme nélkül maradj, amelyet másoknak figyelmebe ajánlasz, s idegen maradj annak az evangéliumnak hatékony munkájától, amelyet másoknak hirdetsz. Sok igehirdető került a pokolba, aki százszor felhívta hallgatóit arra, hogy a legmesszebbmenő igyekezettel és gonddal igye-

kezzenek azt elkerülni. Elképzelheti azt értelmes ember, hogy Isten valakit is megváltana azért, mert másoknak hirdeti az üdvösséget, ő maga pedig visszautasítja ugyanazt?

Higgyétek el, testvéreim, Isten soha senkit nem üdvözített azért, mert igehirdető, sem pedig azért, mert kiváló igehirdető; hanem azért, mert kegyelméből megigazította és megszentelt ember.

Veszedelemes dolog megszenetetlen hívőnek lenni, de még félelmetesebb megszenetetlen igehirdetőnek lenni. Egy kegyelem nélkül való, tapasztalatban igehirdető a világ legboldogtalanabb teremtménye!

Sajnos gyakori veszedelem az egyházra nézve, hogy újjá nem született és tapasztalattal nem rendelkező pásztorai vannak, hogy sokan prédikátorai lettek, még mielőtt keresztyénekké lettek volna.”

(R. Baxter: A református lelkipásztor, 1656)

Közli: Mikó László

ÉLŐ EGYHÁZ – ÉLŐ GYÜLEKEZET

Bicske

Bicskén a presbiterok vasárnapját és a Szövetség által ajánlott presbiteri imanapot megelőzően már június 18-án pénteken Máté Sándor lelkipásztor és kedves felesége által szervezett vacsorával egybekötött *családos presbiteri találkozót* tartottak. A szolgatársi találkozóra meghívást kaptak a presbitereken kívül a pópresbiterok és a korábbi években sok hasznos szolgálatot végzett tiszteletbeli presbiterok, illetve családjuk is. A 105. zsolttár eléneklése után a lelkipásztor Igét olvasott (Zsolt 111,1-2) és rövid magyarázatot fűzött hozzá, majd a szabadban terített asztalok mellett elfogyasztott bográcsgulyás vacsora után kötetlen beszélgetés folyt hitről, szolgálatról, egyéni életünk örömeiről és gondjairól, gyermekeinkről, unokáinkról, az egyház jobbításáról.

Június 20-án, vasárnap délelőtt, az ünnepi istentisztelettel együtt tartotta a gyülekezet a *presbiteri imaalkalmat*, amelyen így részt vett a szép számú gyülekezet is. A presbiterok az Úr asztalánál hangos szóval mondott imádságokkal, orgonazenével és versmondással szolgáltak, sőt, ez alkalommal – szinte már hagyományosan – az igehirdetés szolgálatát is presbiter, a vértesaljai területi szervezet elnöke végezte az Mt 6,5-8 versek alapján. A Szentlélek segítségével szólt az imádkozás kiváltságáról, a képmutató imádság veszélyeiről, az elhangzó imádságaink indítékáról, az imádkozásra legalkalmasabb „helyiség”, a belső szoba berendezéséről és az ott nyerhető áldásokról. Szólt még a közösségben elmondott imádságokról is.

Az imádkozni vágyó gyülekezeti tagok dicséretnek éneklésével is részt vettek az ima-közösségben. Az orgonazenét a gyülekezet lelkipásztora adta, aki – természetesen maga is tagja a presbitériumnak. Versmondással szolgált egy gyülekezeti munkásszony testvérünk, aki a záróimádságot is mondta, a gyülekezet közösen mondta el az Úrtól tanult imádságot.

Hálát adhatunk Istennek, hogy hosszútávú kegyelméből még szólhatunk hozzá imádságainkban, hogy Ő azokat kegyelmesen meghallgatja, és válaszol is azokra Igében, az élet eseményeiben.

Kovács Béla

(Itt jegyezzük meg, hogy más gyülekezetből is érkezett hír arról, hogy megtartották a presbiteri imanapot, így például Budapest Józsefvárosból és Újpest-Belsővárosból.)

Molvány/Baranya

A csendesnap vezéregéje: „Viseljetek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett.” ApCsel 20:28

A Magyar Református Presbiteri Szövetség Baranyai Területi Szervezete 2004. május 15-én, regionális presbiteri csendesnapot tartott a Nagydobsza és Környéke Református Társ-egyházközség Molványi gyülekezetében. A 41 egyházfenntartó kis gyülekezet kicsiny, tiszta, meleget árasztó felújított temploma megtelt. A presbiter testvérek, akik Istennek hű szolgálói, Budapesttől Pécsig, Kisharsánytól Szentlőrincig, Szigetvártól Kisdobszáig a maroknyi gyülekezet vendégei voltak. A vendégek között volt Palócz János, budapesti presbiter testvérünk, aki a molványi és kisdobszai templom padjaira párnákat varrt, akinek ezúton is szeretnénk megköszönni az önzetlen, segítőkész munkát. A csendesnap megnyitó áhítatát Bana Gábor presbiter, a Presbiteri Szövetség Területi Szervezetének elnöke tartotta. Az Evangelizáció alapigéje Ézsaiás 43,1. A babiloni fogság 3. nagy prófétájáról, Ézsaiásról beszélt, akiben a kegyelem minden előző mértéket meghaladó módon szólal meg. Arra a kérdésre, hogy ki szenvedett jobban a fogságban, Isten, vagy a nép? – a választ az Újszövetségben az apa mondja el, amikor a tékozló fiát visszakapja, és mindennel megajándékozhatja. Ilyen a mi cselekvő Istenünk. De az Istenhez vezető út nem könnyű. Nem ígér megbecsülést, vagy nagy előnyöket. Ha bizakodva indulunk útnak, és Isten közelségét érezzük, mindig csodálatos dolgokra vagyunk képesek. A bűneinktől Isten, Krisztus által szabadított meg. Ez a győzelem az ártalmatlanná tett bűn, ami alól felmentett bennünket. Ne felejtjük, hogy a cselekvő Isten névről ismer bennünket, akinek örökös tulajdonai vagyunk, ezért visszavárja az atyai házba tékozló fiát. Az áhítat után a 167. énekekkel folytatván a csendes napot, majd Sáfrán Eszter, a Curgói Református Gimnázium tanulója, Szép Ernő, Imádság című versét mondta el. Az énekkari szolgálatot a Pécsi Református Gimnázium és Kollégium kamarakórusa végezte. Az előadott műveket Hoppál Péter Igazgató Karnagy dirigálta. A szívet melengető gyönyörű zoltárok és dicséretetek után Dr. Ritoók Pál, a Magyar Református Presbiteri Szövetség ügyvezető elnöke köszöntötte a gyülekezetet és a vendégeket.

Előadásában a presbitereknek a gyülekezet építésében és a közösség ápolásában viselt felelősségéről beszélt. Előadása közben sok megszólalásra adott alkalmat. Így közösen fogalmaztuk meg, hogy mi a felelősség. Az ApCsel 28,20 alapján először a magunkért való felelősségről szólt: testiért, lelkiért egyaránt felelősek vagyunk Isten előtt. Ennek kapcsán utalt arra, hogy milyen rossz a magyarság egészségi állapota. Utána a gyülekezetért való felelősséget öt pontba sorolva fogalmazta meg: számbavenni a rámbízottakat, a feladatokat, számot vetni lelki, anyagi lehetőségeinkkel, erőnkkel, számontartani a rámbízottakat: a gyülekezeti tagokat éppen úgy, mint az anyagiakat, a műszaki dolgokat, számon kérni az egyes területek felelőseitől a rábízottakat, mert Isten is számon fog kérni minket, végül számot adni Istennek és a minket megváltató gyülekezetnek.

A déli harangszó után átmentünk a templommal szemben lévő faluházba az ebédet elkölteni. Peterdi Dániel esperesünk az asztali imádság után jó étvágyat kívánt az étkező testvéreknek. A finom szarvasborjú és sertéspörkölt után a szilvási ezüstérmes vörösbórral pohárköszöntőt mondott Nagy Ferenc József presbiter testvérünk, tiszteletbeli szövetségi elnökségi tag, volt egyházmegyei gondnok. Sziberné pécsi presbiter testvérünk Varga Gyula mere nyei lelkész versével nyitotta meg a délutáni foglalkozást. Dr. Ritoók Pál beszélgetésre kérte fel a presbitereket. Amíg gondolkodtak, Varjas László, a gyülekezet gondnoka elmondta a gyülekezet örömeit és gondjait. Majd Sáfrán Jenőné kisdobszai gondnokasszony felvetette templomuk építési gondját.

Peterdi Dániel felkérte a presbiter és gondnok testvéreket, hogyha mód van rá, feltétlen használják ki a kiírt építési pályázatokat, amiben az esperesi hivatal is segítséget nyújt. A csoportos beszélgetést lezárva, folytatták a programot verssel és zene hallgatásával. A verset, amit szintén Sáfrán Eszter mondott, Füle Lajos írta, melynek címe: Presbiterok. A zenét a Szigetvári Zeneiskola két diákja szolgáltatta fuvolán. Ezután következett az Evangelizáció, amelyen Tariska Zoltán péceli református lelkész szolgált. ApCsel 3,1-20. Isten igazsága minden emberé, kegyelemből hit által. Szeretetről beszélt. Az az ember az igaz ember, aki jobban szeret adni, mint kapni.

Az úrvacsorát és az áldást a gyülekezet lelkésze, Kőő László végezte. A csendesnap rendezőjeként az egyházközség gondnoka, presbiter hálával megtelt szívvel köszönte meg a szolgálatokat, valamint a presbiter testvérek figyelmét és részvételét.

13. NEMZETKÖZI

A Magyar Református Presbiteri Szövetség, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület és annak Presbiteri Szövetsége 2004. június 24-27. között Nagyváradon tartotta nemzetközi (Kárpát-medencei) konferenciáját „*Misszió és tradíció*” címmel.

A konferencián horvátországi, kárpátaljai, felvidéki, magyarországi, szerbiai, valamint mindkét romániai egyházkerület lelkipásztoraiából és presbiteriből mintegy 130-an vettek részt, de a konferencia egyik napján további 150 királyhágómelléki presbiter érkezett.

A konferencián elhangzott igeszolgálatok, előadások és csoportos beszélgetések alapján a résztvevők az alábbi összegzést fogadták el.

1 A misszió a keresztyén anyaszentegyház alaptevékenysége, amelyben Isten a küldő (Mt 28,20). A küldöttek az egyház azon tagjai, akik Jézus Krisztus missziói parancsának végrehajtását életük céljának tekintik, annak teljesítése érdekében minden mást ezen cél mögé sorolnak. A tradíció a holt elődök élő hite, amely példaként és iránymutatásként áll az élők előtt. Ez is segítheti az élők élő hitre jutását, de a hit maga Isten ajándéka. Az élők élő hite nélkül a tradíció tradicionálizmussá válik, ami az élők holt hiteként határozható meg.

Ilyen tradicionális elemek lehetnek egyházi életünkben azok az élettelen, iratlan szabályok, amelyek a múlt egy időszakában akár a megmaradást, az Ige tiszta hirdetésének megőrzését is szolgálhatták, de mára értelmüket veszítették.

A házigazda egyházkerület püspöke, Tőkés László

Ilyen tradicionális elemek lehetnek a világtól átvett szabályok, amelyek szintén a történelem egy időszakában akár még hasznosak is lehettek, de ma már akadályozzák a missziói parancs teljesítését. Ugyanakkor a tradícióhoz tartoznak azok az életszabályok is, amelyek a múltban, a jelenben és a jövőben is a missziói munkát a cél irányába terelik.

2 A tradicionalizmustól megóv, ha az adott közösségben mindenki véleményét nyilváníthat. Csak így juthatunk olyan új látásra, amely az örök parancs teljesítését az adott időben, helyen és körülmények között lehetővé teszi. Az új látása nélkül mindig csak a múltat látjuk, a múltba vágyunk: tradícióink tradicionálizmussá válnak. Ha csak így hívogatunk másokat: „maradj velünk!”, akkor nem indulunk vissza az emmausi tanítványokkal, hogy hirdessük: Krisztus feltámadott. Akkor nem találjuk meg azt az új feladatot, amely a feltámadott Krisztussal való találkozásból következik. Ha csak azt tudjuk mondani az elmenni készülő fiatalnak: „maradj velünk!”, akkor elmegy oda, ahol azt mondják neki: „szükségünk van rád!” Pedig tudnunk kell, hogy az Úrnak szüksége van még egy számar vehére is, hait még egy fiatal lélekre.

3 Tudnunk kell, hogy az Úr Isten sokféle módon, számunkra talán furcsa módon szólal meg a világban, de tudnunk kell azt is, hogy a

gonosz erők is hívogatnak. Nekünk az Isten hívó hangját kell hallatnunk.

4 Mindezekért, aki hallgat és ráhagy mindent egyetlen emberre, mondván: „úgy jó minden, ahogy van”, épp oly bűnt követ el, mint az, aki nem engedi szóhoz jutni a közösség tagjainak – akár téves – véleményét is.

5 A presbiter felelőssége a misszióban kettős: felelős magáért, mert ő példaképe kell, hogy legyen a nyájnak, és egyben felelős a nyájért is. Ezért a presbiternek mindenekelőtt a hit alapján kell állnia, ami azt jelenti, hogy *tudom*, kinek hittem (és mit), de jelenti a határtalan bizalmat is az iránt az Isten iránt, aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, csak azért, hogy nekem személyesen örök életem legyen. A bizalom alapvető jele, hogy meghallgatom Őt (Biblia-olvasás) és elmondom Neki örömeimet és gondjaimat, és tanácsa szerint élek. Ennek az *igaz emberségben* kell megmutatkoznia, vagyis hogy bizonyágtételelem és életem hitelesen egybevágnak. A világ mindezt elsősorban a családi élet tisztaságában, a munkában és az anyagiakban való becsületességben, a józan életben és az önzetlenségben méri le.

A presbiternek – ahhoz, hogy alkalmassá váljon a nyájra való gondviselésre – *istenismerettel és emberismerettel* kell rendelkeznie. *Önuralommal* pedig azért kell rendelkeznie, hogy saját jó tulajdonságait ne nagyítsa fel, tudva, hogy azokat Istentől kapta, de ne nagyítsa fel mások rossz tulajdonságait se, tudva, hogy ő is csak Isten kegyelméből él.

Szükséges, hogy a presbiter állhatatos legyen hitében, igaz emberségben, az ismeretek megszerzésében, a szolgálatban, legyen hűséges családjához, gyülekezetéhez, egyházához, nemzetéhez, tudva, hogy Isten helyezte őt ezekbe a közösségekbe, mégpedig szolgálatra.

A presbiter *kegyességének* az Isten helyes tiszteletében kell megmutatkoznia, amely hitén, ismeretén, állhatatosságán alapul és meghatározza más keresztyén felekezetekhez, a szektákhoz és más vallásokhoz való viszonyát.

A misszió elsődleges helye, „vizsgaterepe” a presbiter számára a gyülekezete, ezt csak a *testvérek iránti szeretetben* tudja végezni. Ennek célja, hogy a presbiter családjá gyülekezetté, gyülekezete családdá váljék.

A missziói parancs kiteljesedése a *minden ember iránti szeretet*. Fontos tanulsága ennek, hogy a másik ember iránti szeretet nélkül nem tudunk eredményesen bizonyosságot tenni, őt tanítvánnyá tenni.

6 A konferencia vizsgálta a misszió teológiai alapjait, módjait a családi élet területén, a városokban, a szórványokban, az iskolákban, a munkahelyeken és ezekről a következőket tartotta szükségesnek megtanulni:

6.1 A család lelki állapotát alapvetően a házaspár kapcsolatának állapota határozza meg. Ha a házaspár kapcsolatát a szeretet egy-sége jellemzi, akkor a családi élet egészében rendben van, hisz a gyermekek – szüleik egymás szeretete révén – biztonságban érezhetik magukat. Ha ez a szeretet-egység megbomlott, az egész házasság és a család romokban hever.

A család feje a jó házasságban Jézus, ha az ember magát teszi meg Istenné, a párkapcsolat egyensúlya megbomlik. A szeretet-egység megbomlásának gyakorlati megnyilvánulása a férfi-női szerepek szeretetben való tisztázódásának hiánya.

Az elődök tradicionális szereposztását ma már alkalmazni nem lehet, ezt szinte napról napra Isten előtt és az igei „tradíció” szerint kell szeretetben kialakítani.

A beteg kapcsolat gyógyításának módja a szívek megnyitása, de nem hiányozhat az intés, az ítélő Isten felmutatása sem.

6.2 A városokról Istennek külön tanítása van: az embert az Isten az Édenkertbe helyezte, de a bűnbeesett ember útja két városba ve-

KONFERENCIÁNK ÁLLÁSFOGLALÁSA

zethet: a szent Jeruzsálembé, vagy a bűnös Babilonba. Hogy egyik útról a másikra át(meg) lehet térni, azt a megtérő Ninive példája mutatja. Az útelágazás Krisztus keresztyénjénél van. A jeruzsálemi úton járók kötelessége a babiloni úton járókat a jeruzsálemi útra átirányítani.

Isten örök terve a városról: A város legyen:

- menedék, a veszedelmektől való védelem,
- az ember emberebbé válásának (fejlődésének) helye,
- az Isten tiszteletének (templom építésének) helye.

Mindezt a bűn megrontotta és lett a város

- Isten elől való menekülés, elrejtőzés helye,
- az ember lesüllyedésének, önpusztításának helye,
- az ember önimádatának (Bábel, felhőkarcolók) helye.

Mi a keresztyén ember helyes magatartása ebben a helyzetben? Menekülés, megvetés, félelem, bezárkózás, csupán saját céljaink megvalósítása? Nem! Isten tervének megvalósítása, a misszió.

Jó tradíció az, hogy – ha nem is a teljesen szükséges mértékben, de – a városok növekvő lélekszámával arányosan növekszik a gyülekezetek száma is. Ez a tradíció 1949-1989 között lényegében megállt, most folytatni kell.

A megismert gyakorlati példákból a következő általánosított sémát vázoltuk fel: a Lélek indít egy vagy néhány embert, ezek körül imaközösség alakul, mely munkaközösséggé válik, ez megújítja a régi gyülekezetet és létrehozza az újat. Az számít a gyülekezet lelki tagjának, aki valamelyik gyülekezeti kisközösségbe beépült.

6.3. A szórvány-misszió

A szétszóródás a Bibliában Isten ítélete és egyben új feladatok kezdete: ki kell lépni a megszokott, zárt közösségből, új közösséget kell alkotni, akár más hitű, más nemzetiségű népből is. Ez csak akkor válik valóra, ha nem a múltat őrizgetjük (tradicionalizmus), hanem a mindig tovább lépő Krisztus nyomában járunk.

A szórványmisszió végzésére „többfunkciós” szolgálókat kell találni. Ilyenek lehetnek a tanítók, de a presbiterek is. Valamennyi szolgálati funkciót (prófeta, evangélista, tanító, pásztor) egy személy egyedül nem tudja ellátni. Ezért

- képzést kell megindítani gyülekezeti csoportvezetők, presbiterek részére, akik alkalmassá válnak házi Biblia-körök vezetésére, olyan szolgálatok elvégzésére, amit eddig kizárólag lelkészek végeztek,

- csoportokban megtervezett missziói programokat kell kialakítani és azokat közösen megvalósítani,

- az egyházszerkezetet az élet igényeihez kell igazítani, ami jelenti a régió-, illetve kistérségi szerkezetet, ami az országhatár mentén azon át is nyúlhat, ami egyben a ma határon túli egyháztestek összelvadását is segítheti.

Mindez elvezethet új gyülekezetek alakításához városban és vidéken egyaránt.

Ezek azért is fontosak, mert a határon túli szórványokban a nyelvvesztés egyben az egyházból való kihullást is jelenti. De fontos az is, hogy nem a szórvány misszionáriusok mentik meg a szórványt, hanem az Úr Jézus Krisztus.

Örömmel értesült a konferencia a baranyai egyházmegye missziói programvázlatáról, az erdélyi missziói programokról, mint a „lelkész, lelkészcsalád életpálya modell”, a „Lámpa” elnevezésű regionális, valamint a vándormunkások missziójával foglalkozó programról.

6.4. Az iskolai misszióval kapcsolatban a konferencia állást foglalt amellet, hogy oktatás és nevelés, illetve család, iskola, egyház egysége kívánatos, jöllehet az előbbi az állami (önkormányzati) iskolákban, az utóbbi a családi problémák miatt mind nehezebben valósul meg.

A megvalósulásban a hittanárnak kulcsszerepe van, de

minden tanárnak – ha tanítvány – fontos szerepe van. A nevelés, a misszió alapelve itt is a szeretet.

6.5. A munkahelyi, barátok közti misszióval kapcsolatban több olyan bizonyágtétel hangzott el, amely azt bizonyította, hogy

- ennek lehetnek a legváltozatosabb formái (látogatás, hiteles emberi élet, beteggondozás, stb.)

- itt mutatkozott meg leginkább, hogy sokszor a Szentlélek egyetlen pici szikrájából milyen nagy tűz keletkezhet. Jó összefoglalását látta a konferencia mindezeknek 1Pt 3,15-ben: „...az Urat, a Krisztust tartátok szentnek szívetekben, és legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységét.”

- Vajon az Úr Krisztusnak szenteljük-e szívünket?

- készek vagyunk-e megfelelni mindenkinek, ide értve elsősorban azokat, akik igénylik a bizonyágtételünket?

- van-e bennünk igaz reménység?

7 A konferencia köszönettel vette azokat a beszámolókat, amelyek a Királyhágómelléki Református Egyházkerület vagy éppen ezen belül a nagyváradi gyülekezetek örömeiről és gondjairól tudósítottak. Isten iránti hálával értesült a konferencia az Egyházkerületben az oktatás és az építés területén elért hatalmas eredményekről és szomorúan értesült a gondokról, a fogyatkozásról, a vegyes házasságokról, a szórványokról és az állam által emelt akadályokról. A résztvevők felelősségére bízta, hogy ezen gondok elhárulásáért imádkozzanak.

Fontosnak tartjuk figyelmeztetni a magyarországi híveket, hogy jól értsék meg, hogy itt és mindenütt Magyarország határain túl, az egyházaknak az a *többletfeladatuk* is van, hogy a magyarság megmaradását is elősegítsék. Ugyanakkor fontosnak tartjuk kérni a határokon túlra szorultakat, hogy minden erejükkel igyekezzenek a magyarságot hitre segíteni, tudva, hogy nincs másban megmaradásunk sem egyénileg, sem közösségileg (gyülekezetileg, nemzetileg), csak Jézus Krisztusban, a mi Urunkban való hit által.

8 A konferencia résztvevői Isten iránti kimondhatatlan hálával mondanak köszönetet a konferencia szervezőinek, szolgálóinak, előadóinak, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Püspöki Hivatala és az igazgatótanács szervezete minden munkatársának, az Arany János Kollégiumnak, a szállást adó családoknak és intézményeknek az igei szeretetű vendéglátásért és köszönik a lehetőséget, hogy kiváló idegenvezetők révén megismerhették Nagyvárad nevezetességeit. Végül köszönetet mond a Magyar Református Presbiteri Szövetség és a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbi-

(Folytatás a 10. oldalon)

Ünnepélyes templomi pillanat Nagyváradon

Nemzetközi konferenciánk állásfoglalása

(Folytatás a 9. oldalról)

teri Szövetsége Elnökségének és minden munkatársának, hogy munkájuk révén négy szép és emlékezetes napot tölthettek Partium fővárosában, Nagyváradon.

A konferencián Igével szolgált:

- *Tőkés László*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke,
- *Csúri István*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület lelkesi főjegyzője,
- *Gellért Gyula* generális direktor, lelkipásztor,
- *Kerekes József* missziói előadó-tanácsos, lelkipásztor,
- *Mikó László*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség missziói titkára,
- *Dr. h. c. Szabó Dániel*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke.

Úrvacsorai ágendával szolgált:

- *Barta Zsolt* minaji lelkipásztor.

A konferencián előadással, illetve korreferátummal szolgált:

- *Bereczky Ildikó* egyházmegyei tanácsos, harkányfürdői lelkipásztor,
- *Csúry István* egyházkerületi főjegyző, a Nagyvárad-Össi Egyházközség lelkipásztora,
- *Dr. Indig Ottó* irodalomtörténész,
- *Dr. Kelemen Attila*, a kolozsvári Teológiai Akadémia professzora,
- *Kovács Zoltán*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület főgondnoka,
- *Nagy György* mátészalkai lelkipásztor,
- *Dr. Nagy Mihály*, a Debreceni Egyházmegye gondnoka, középiskolai tanár,
- *Dr. Pálhegyi Ferenc* ny. főiskolai tanár, pszichológus,
- *Pásztori-Kupán István Gergely* nagyenyedi lelkipásztor,
- *Dr. Ritoók Pál*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség ügyvezető elnöke,
- *Szilágyi Béla* színérváraljai presbiter, középiskolai tanár,
- *Vetési László* szórványügyi előadó, lelkipásztor,
- *Dr. Viczián Miklós*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség Elnökségének tagja.

A konferencia résztvevői örömmel hallgatták *iff. Kristófi János* orgonaművész és *Altfater Otília* énekművész szolgálatát.

Mindezeket túl legyen áldott, aki jött az Úrnak nevében, áldunk titeket, akik az Úr házából valók vagytok, mert ezek a napok voltak azok, amelyeket az Úr rendelt. Örvendezzünk és vígadjunk ezen (118. zsolttár 24-25. vers).

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztőség:
Budapest, VII. Vilma királyné-út 5.
Telefon: 134-843.
Kiadóhivatal: Hermina-út 37.
Megjelenik évente ötször.

Főszerkesztő:
DR. RAVASZ LÁSZLÓ.
Felelős szerkesztő:
SZABÓ IMRE
Főszerkesztő:
DR. CSIKESZ SANDOR

A Magyar Presbiter az Országos presbiteri szövetkezések az ORPsz. tagjait jelöli.
Kérjük a presbiteriumokat, hogy utaljanak tagdíjat, amely évi 1 P. mulhatatlanul küldjék be. Akiknek saját címére megy a lap, azoktól 1,30 P. beküldését kérjük.

Miről írt lapelődünk 65 évvel ezelőtt?

(Szemelvények a Magyar Presbiter 1939. évi, augusztus havi számából.)

Az Országos Református Presbiteri Szövetség 1939. augusztus 27-én (vasárnap) tartotta VIII. kongresszusát Cegléden.

A Magyar Presbiternek ez a száma közölte a Szövetség Meghívóját erre az ünnepélyes alkalomra. A kongresszust a nemrég helyreállított boltos templomban kívánták megtartani. Mintegy 1500 református gyülekezet presbiterküldötteit hívták és várták Ceglédre.

A Meghívó szerint a magyar református presbiteri egyházalkotmány (...) nagy jogokat biztosít a presbiteriumok számára, de rendkívüli követelményeket is támaszt velük szemben. Hiszen a mai korban a presbiteri szolgálatot is csak Isten Igéje mértékén megállva lehet gyakorolni és végezni.

A Szövetség egyúttal szeretettel kívánja köszönteni a kongresszus közösségében a Felvidékről visszatért presbiter testvéreket.

A kongresszus legfőbb programja az lesz, hogy jelentős lépést tegyen a Presbiteri Szövetség kibontakozására és nagy hivatása beteljesítésére. Önálló Alapszabályát most alkotja meg, és a szövetségi tagságot is rendezzi majd.

Korábban az egyes gyülekezetek presbiteriumai csak a saját maguk dolgairól, életéről tudtak és értesülhettek. A gyülekezetek, illetve azok presbiteriumai között lévő kapcsolatok igen lazák voltak. Ezért azután egyes gyülekezetek élete virágzott, míg másoké csak színlődött. Most tehát kiemelt feladatunk ezen kapcsolatok erősítése. A távolságok csökkentése részben már sikerült az elmúlt években is, a Magyar Presbiter megjelenésével, illetve a korábbi presbiteri közösségi összejövetelek (kongresszusok, konferenciák, csendesnapok, csendesetek stb.) megszervezésével.

A mostani kongresszus célja tehát legfőképpen ez lesz:

A református gyülekezeteket még inkább megbecsülni és szeretni, lángjait felszítani, olaját feltölteni, homályos üvegeit megtisztítani, és mindenekelőtt megmutatni magyar népünk számára az üdvösség útját... Ezért tehát minél nagyobb létszámban jöjjünk össze a ceglédi Kongresszusra! Minden gyülekezet presbiteriumából legalább ketten vegyenek részt ezen a Kongresszuson! Felkérték a gyülekezeti lelkipásztorokat, hogy ismertessék a meghívó szövegét és tartalmát a presbiteriumok gondnokaival és presbiterjeikkel. A meghívót dr. Ravasz László püspök, dr. Balogh Jenő főgondnok és Szabó Imre esperes írták alá.

Pintér Mihály

ref. b.o. lelkész, könyvtáros

(Ráday-gyűjtemény)

Beteljesült álom

Egész életemben álmodoztam arról, hogy milyen jó lenne egyszer eljutni Egyiptomba. Megállni a Kheopsz piramis mellett, meg a Nílus partján, belépni abba a nagy kairói múzeumba, ahol a világ leghíresebb sírleletét őrzik, meg az ezeregy-éjszaka hangulatába ringatózva elnézni a kobra kígyókat táncra bíráló, porban ülő szegény turbánosokat. Az évek jöttek és mentek, de mindez csak álom maradt. Beszéltem jóbarátokkal, akik elmentek egy-egy szervezett útra és mindegyik lelkesen mesélt Egyiptomról. Menj el egyszer te is, mondták, meglátod, nem bánod meg. Egész életre szóló élmény lesz. Így jelentkeztem tavaly ősszel egy útra, melyet úgy hirdettek, hogy ez más lesz, mint a többi. Mert itt a bibliai helyeket is fölkeressük majd, az ószövetségi történetek és a szent család egyiptomi menekülésének helyszíneit, megelevenednek a régi bibliai történetek, és megismerjük Egyiptom kopt-keresztény arcát is. Eddig nem is tudtam, hogy ott is élnek keresztény emberek, akik a nagy mohamedán tengerben ősi egyházként tekintélyes kisebbségben tesznek bizonyosságot hitükről. Bibliaolvasó ember vagyok. Jól felkészültem erre az útra, de erről a szervezők is gondoskodtak, mert havonta küldtek – ahogy írták – „ráhangoló” anyagokat, a kopt egyházzal, a bibliai történetek összefüggéseiről, bibliai helyekről, de még a magyar egyiptológiaiáról is. Most látom a Presbiter c. újságunkból, hogy megint lehet Egyiptomba utazni, a Szentírás helyszíneit és az ókori Egyiptom híres emlékhelyeit is fölkeresi a csoport. Ez a hírvás most már nem az álmaim, hanem az emlékeimet idézi vissza, mert az álom – Isten segítségével – már beteljesült. Mindig hátaltel szívvel gondolok vissza a tavalyi útra és kívánom, hogy minél többen éljék át ezt a csodát. Külön emlékezem a jó szervezésre és a kényelmes és biztonságos ellátásra. Jó utat mindenkinek, azzal az Igével, amelyet maga Isten mondott Ábrahámnak: „Ne félj lemenni Egyiptomba – én viszlek oda és én is hozlak vissza” (1Móz 46,3-4).

Horváth Tibor presbiter

Emlékezetes presbiterek

parajdi dr. Mester László

professzor

(1918-1986)

„A Johannita-rend lovagjai 1854–1987” c. hatalmas összefoglaló mű (dr. Vajay Szabolcs munkája) lovagjai között tartja számon Mester László és Sárkány Mária fiát, a Hunyad megyei Szászváros szülöttét. A távoli franciaországi Saint Cloud, Hauts-de-Seins-ben hunyt el. A *Johannita-rend a máltai lovagrend protestáns változata*. Nagy bajban levők megsegítésére hozták létre. Csak nagyon elismert, s a felebaráti szereptől és felelősségérzettől áthatott emberek lehetnek a tagjai. Mivel vívta ki a távoli erdélyi-fi Franciaországban ezt a megbecsülést?

A fényképpel is illusztrált ismertető elmondja, a bölcsész tudományok doktora, a szerves vegytan egyetemi tanára, a Francia Nemzeti Tudományos Kutatótanács kutatási igazgatója, a Becsületrend lovagja, a nemzetközi MITSUDA-díj (Japán) aranyérmének kitüntetettje, a franciaországi Magyar Protestáns Egyház (Párizs) főgondnoka.

A tények egybevetése felkelti a kíváncsiságot. Hogyan kerül össze Parajd, Szászváros, Párizs – kutatási igazgatóság és egyházi főgondnokság? Mindenesetre az érdeklődés hozott valami kis eredményt. Vajon mikor áll össze a teljes arckép?

Mester László professzor tizenhét éven át – haláláig – volt főkurátora a párizsi magyar eklézsiának, és ugyanakkor a Franciaországban szerteszét élő, de egyházközségi keretben összetartó magyaroknak.

Ha ismerjük a franciaországi magyar reformátusság létrejöttének körülményeit, akkor érzékelhetjük, hogy az itteni főkuratori szolgálat más és több, mint a szokványos hazai. Ahány magyar és református él Franciaországban, annyi helyről és annyi okból érkezett ide. Alföldiek és felvidékiek, erdélyiek és délvidékiek. Egykori bányászok és azok leszármazottai, itt rekedt hadifoglyok, ösztöndíjas és itt letelepedett egyetemi hallgatók, háborús menekültek, vagy éppen 1956-os megtorlások elől ki-

bujdosott nincstelének. 1956 után érkezett ide parajdi Mester László doktor is. Azonban egészen más okból. S mert Szászvárostól kezdve Kolozsváron át, Budapesten keresztül élete minden állomáshelyén a református egyház élő és gyakorló tagja volt, bár az ország idegen, de ő otthon tudta magát egyházában. Hamarosan kurátora is lett. Felesége pedig a hatalmas diaszporában élők adminisztrátora. (Elhunytá után pedig fia vállalta fel a sok gonddal járó kurátorságot.)

Kezdetben a magyarországi református egyház konventje maga küldött hivatalosan gondozó lelkészeket. A történelmi okok miatt azonban a II. világháború után, a világ kettészakadása okán megszakadt a kapcsolat a magyarországi anyaegyház és a franciaországi szóróvány között. Szerencsére abban az időben önfeláldozó, hitvalló lelkű és az áldozatvállalástól nem riadó lelkipásztorok volt az abai születésű Kulifay Imre személyében. Fárasztó taxisofőrséget vállalt, hogy fenntartsa családját és önmagát. S emellett teljesítette a lelkészi szolgálatát. Franciaország ugyanis szekuláris államnak tekinti magát. Ennek okai távoli időkben keresendők. A Bourbonok egymillió francia reformátust végeztek ki, vagy száműztek. A nagy francia forradalom idején pedig a „nép” irtotta ki a Bourbonokat. Ezt követte a közélet teljes szellemi és erkölcsi zűrzavara.

A francia hatóság egyesületként jegyezte be a franciaországi magyarok eklézsiáját. Egyéb teendője nem volt. Mester László kurátorsága és Kulifay Imre lelkipásztorosága a szó szoros értelmében kurálta a magyar református közösséget. Megszervezte és biztosította a hátszói támasz híján is a párizsi eklézsia megmaradását és erejét.

Pedig az ő életpályája is nagyon nehéz volt. A kolozsvári református kollégium, majd pedig a budapesti egyetem elvégzése

után 1951–56 között a budapesti egyetemen tanít. A szerves kémia világhírű tudósa. Csak éppen nem engedik komolyabb laboratóriumban dolgozni. 1956 külföldön éri. Miközben kétszázézer magyar menekült lepi el Európát, ő hazasiet. Ez „gyanús körülmény”, nagyon „gyanús körülmény”. Megvádolják, hogy beszerzett külföldi ügynök, akit kémkedni küldtek haza... Laboratóriumi kutatásait végleg megakadályozzák, s most valóban kénytelen menekülni családjával együtt. A határon átlépve máris három egyetem versengett érte! Bécs, Berlin, Párizs. Előbb mindhárom meghívásnak eleget tesz. Végül azonban Párizs lesz állandó kutatóbázisa. Innen az egész világot járja előadásokat tartva. Észak- és Dél-Amerikában, Japánban tart vendégprofesszorként előadásokat. Kutatási területe a lepra, a malária és a cukorbetegség. Nagy hatású gyógyszereket talál fel. Ezekért kapja a nagy jelentőségű kitüntéseket. Ami a nagyvilág számára nyereség, az a magyar tudomány súlyos vesztesége!

Családi körben érte a váratlan halál. Éppen Indiába indult a repülőterre az általa feltalált gyógyszer alkalmazásának és hatásainak ellenőrzésére. Fiai elköszönni érkeztek. Nem is sejtették, hogy édesapjuk Indiánál hosszabb útra kel... – Benne a tudomány és a magyarság egy Nobel-díj várományost veszített el. A franciaországi magyar reformátusok közösségét óriási veszteség érte. Kettős veszteség. Ugyanis ugyanabban az évben hunyt el a lelkipásztor is. Nehéz időknek nézett elébe az eklézsia. A közelmúltban azonban örömmel ünnepelhette önállósodásának 75. évfordulóját ifjabb parajdi Dr. Mester László főkurátor vezetése mellett.

Dr. Virágh Pál: Lelki tavaszról lelki nyár felé

Négy évtized fagya, dermesztő fuvallata felengedni látszik, érződik lelkiekben, a gyülekezetekben, református egyházunkban. A templom falai közé és a helyi gyülekezetek közösségébe szorítani igyekezett hitélet tágul, szélesedik, színesedik, amely örömmel tölthet el bennünket. Új közösségi alkalmak születnek, régiek újulnak, teljesednek ki, felekezeti és ökumenikusak is... Sokat segítenek a konferenciák, a különböző ülések, találkozások, az egyházi vezetés, református sajtónk és a média is.

S mindezek ellenére mégis több, elevenebb, lelkiekben mélyebb és biblikusabb gyülekezeti találkozásokat, és közösségi alkalmakat szeretnénk egyházunkban, országhatárainkon belül és kívül, azokon átívelőket, hitben és szeretetben való egységünk növekedése érdekében. Példát lehet mutatni fentről lefelé, az egyházi vezetésnek a gyülekezetek felé, de a szerepet nem lehet, nem szabad felcserélni.

Az alulról jövő kezdeményezés, kérés méltányolása, megértése és támogatása, a kis gyülekezetek, a presbiterek-gondnokok hűségese helytállásának elismerése, a tőlük eredő kezdeményezések felkarolása, bizonyosságtételre történő bátorításuk más gyülekezetekben volna az igazi gyümölcsöket érlelő nyár.

Több alkalommal már javaslatot tettem arra, hogy *milyen üdvös volna, ha minden anyaegyházközség élő, valóságos kapcsolatot létesítene határainkon túli református gyülekezetekkel.* A javaslat megtételekor abból indultam ki, hogy a reformáció 500 éves évfordulóját igazán legméltóbban a gyülekezetek között létrejövő élő lelki, meghitt és valóságos felebaráti kapcsolat felmutatásával lehetne megünnepelni és igazi tartalommal megtölteni. Bár időben ez még távolinak tűnik, hiszen ez az évforduló 2017-ben lesz, de a folyamat elindítása szempontjából még sem olyan korai.

Közösségi életünk bibliai gyökerei ráirányítják a figyelmet nagy lehetőségeinkre, és eddigi mulasztásainkra is. János evangéliuma nagyon szépen rávezet bennünket arra, hogy igaz, meghitt, élő keresztyén közösség ott van és ott él, ahol ez a közösség az Istennel és Jézus Krisztussal való benső közösségen épül fel, és ebből a közösségből él.

Az élő, meghitt közösség nélkülözhetetlen feltétele a hit, a bizalom. A felebaráti szeretet is csak akkor lesz igazzá és építővé, ha Isten szeretetéből táplálkozik és csak ott járhat az ember a világosságban, ahol az Istenben való hit által engedi, hogy Isten világítsa be életét.

János apostol világosan látja és érzékelteti is akarja levelében, hogy az egymással való közösségünk, az egymás iránti őszinte, s igaz szeretetünk és a világosságban járásunk nem egyéb, mint keresztyén hitünk gyümölcse.

A gyülekezet, mint meghitt, élő közösség tehát azt jelenti, hogy annak tagjai egymással olyan bensőséges kapcsolatot alakítanak ki, amely által teljes a lelki összhang, közöttük harmónia, és egység van: azonos hit által Istennel, Jézus Krisztussal és felebarátiával. Az ilyen közösségnek, az ilyen gyülekezetnek az alapja az Istenben és Jézusban való hit, amely hit egyúttal az embert is közösségbe vonja felebarátiával, embertársával a szeretet által. Az ilyen közösség, az ilyen gyülekezet nem tétlen, amely csak elméleti igazságokat hangoztat, hanem olyan közösség, olyan gyülekezet, amely betölti az ember életét, átforgalmazza és meghatározza azt.

Ebben az értelemben szeretnék szólni a gyülekezetek közötti kapcsolatokról én is. A gyülekezetek közötti kapcsolatok kialakulása igen változatos lehet. Létrejöhet:

- egy településen belül, ha több egyházközség van,
- egymással szomszédos vagy közeli települések gyülekezetei között,

- egymástól távol eső, akár más egyházmegyék vagy más egyházkerületek gyülekezetei között (különösen akkor, ha a lelkipásztor más egyházmegyéből vagy más egyházkerületből érkezett),
- országhatáron túli gyülekezettel.

Ha létrejön két vagy több gyülekezet között a kapcsolat, akkor mindig közösségek közötti kapcsolat jön létre, s a közösség fentebb említett követelményei mellett meg kell jelennie az összetartó erőnek, amely keresztyén közösség esetében nem más, mint a hitből fakadó felebaráti szeretet.

De az ilyen közösség tagjai nem élhetnek önmaguknak, felelősséget kell érezniük egymás iránt. Segítik hordozni egymás terhét, s mint egy test tagjai tudnak örülni és sírni. A gyülekezetek közötti kapcsolatokban tehát azért rejlik óriási erő, mert meg tudja osztani vagy sokszorozni mindazt, amit saját közösségében már elért.

Mi lehet a gyülekezetek közötti kapcsolat formája, módja, milyen tartalommal lehet ezt megtölteni?

Ebben nehéz tanácsot adni, ezt a Szentlélek től vezelve a gyülekezetek, a presbitériumok dönthetik el. Ha egy településen két vagy több gyülekezet van, természetesen tűnik, hogy legyenek közös alkalmak, egymás hitének épülésére és erősödésére.

A közeledés, a kapcsolatépítés nagyon szép példája lehetne a reformáció emlékűnnepéről való közös megemlékezés, felváltva egymás templomában, a másik lelkész vagy vendég igehirdető szolgálataival.

Ritkán élünk a vendégszolgálatokkal. Miért nem hirdethetik az Igét lelkészeink a másik gyülekezetben, miért nem szólítunk meg nyugdíjas lelkészeket, akik örömmel szolgálnának. Ahol van gyülekezeti énekkar, miért nem szolgálhat másik gyülekezet ünnepi alkalmán, ha ott még nincs énekkar?

Ha egy gyülekezetben az ifjúság élete szépen szervezett, s van önálló műsora, miért ne mutatkozhatnának be más gyülekezetben is a példaadás szeretetével? Miért nem élünk a presbitériumok vagy egyes presbiterek találkozásának lehetőségével, közös presbitéri Bibliá-órát tartva, vagy kötetlen beszélgetéssel egybekötött szeretetvendégség keretében?

Így bontakozhatna ki igazán a felebaráti szeretet! Ha más egyházmegyében vagy más egyházkerületben lévő gyülekezetek között jön létre a kapcsolat, a távolság nyilván akadályt jelent, de a lelkipásztorok vendég-igehirdetésével, a presbiterek és gyülekezeti tagok látogatásával – kirándulással egybekötve – már élő kapcsolat alakítható ki, amellyel erősíthetjük hitünket, hűségünket református egyházunk iránt, sőt, akár szegyenkezhetünk is, ha látjuk, hogy a másik gyülekezetben erősebb a hitélet, nagyobb az áldozatvállalás, és ha követendőnek tartjuk a diakóniai és a missziói tevékenységüket.

S mindez új erő forrásává válhat bennünk, a másik közösségben, másik gyülekezetben. Létrejöhet a kapcsolat, és tudom, hogy van viszonylag szép számú kapcsolat határon túli gyülekezetekkel. Az ilyen kapcsolatot kiemelkedő fontosságúnak tartom, és azt hiszem, hogy ez Isten kegyelmi ajándéka a kapcsolatban álló mindkét gyülekezetnek.

Csak gondoljunk bele: nagyhatalmak politikai akaratából a trianoni döntéssel az addigi Magyarországi Református Egyház elveszített 39 egyházmegyét, 1136 anyaegyházközséget, 8 főgimnáziumot, 4 tanítóképző intézetet (1 fiú és 3 lány), 8 polgári iskolát, 1154 lelkészi és 1226 tanítói állást, 956 000 egyháztagot.

Nehezebb körülmények közé kerültek református testvéreink? Igen. Trianon után is, és a II. világháborút követően is. Elsősorban azért, mert

kisebbségi sorsra jutottak. Egy ilyen kiszolgáltatott helyzetben az anyaországgal fenntartott vagy fenntartható minden kapcsolat léleképítő, hitet erősítő, a megmaradás, a fennmaradás küzdelmében pótolhatatlan támaszt jelent.

S tegyük fel őszintén a kérdést, megtettük-e ezt intézményesen? Megtettük-e akkor, amikor már lehetett, és megtesszük-e most, amikor szabad? Bárki mondhatja, hogy a reformáció 500 éves évfordulója igen messze van. Ez igaz, de a kapcsolatok nem egyik napról a másikra születtek. Ahhoz, hogy két gyülekezet között kapcsolat létesüljön, szükség van „érlelési időre” épp úgy, mint a gyümölcsnek. Meg kell érnie az elhatározásnak, azonosulni kell tudni a céllal, át kell érezni az ilyen kapcsolat jelentőségét, s meg kell előlegeznünk számunkra valamit: azt a hitet, hogy ilyen kapcsolattal csak gazdagabbak lehetünk.

Bizonyságot fogunk szerezni a határainkon túl élő református testvéreinktől, hogy a hitnek milyen az erőt adó, megtartó ereje, hogy Isten nélkül, az Ő gondviselő szeretete, irgalma, és nap mint nap kiáradó kegyelme nélkül talán már magyarság sem lenne.

A kiérlelt, megfontolt elhatározás után a kiválasztás örömteli feladata következhet. Ehhez a határon túli és kapcsolattal nem rendelkező gyülekezetek listájára lesz szükség, amelynek nem csak listának, hanem a gyülekezetekről a legalapvetőbb információit is tartalmazó ismeretűnek kell lennie.

Szükség lesz ehhez belső (hazai) koordinációra is. A kiválasztás után a kapcsolatfelvétel első mozzanata, hogy a hazai gyülekezet presbitériumának a döntését közöljük a leendő testvérgyülekezettel. A pozitív válasz után úgy gondolom, hogy a kapcsolat a lelkészek kölcsönös vendég igehirdetésével folytatódhat, amely évenként ismétlődhet. A második évben – vagy akár már az első évben is – a presbitériumok vagy egyes presbiterek közötti kapcsolattal bővíthetnek a találkozási alkalmak. Követheti őket az ifjúság szerepléssel egybekötött látogatása. Sor kerülhet később a teljes presbitérium és a gyülekezeti tagok kirándulással egybekötött látogatására. Lehet, hogy a gyülekezetek közötti testvéri közösség két település kapcsolatává terebélyesedik ki, amely forrásává lehet az új kapcsolatnak.

Az élő, kapcsolatokban gazdag gyülekezeti közösségek, ha a reformáció 500 éves évfordulójának évében együtt tudnak hálát adni, s ha sok ilyen kapcsolat lesz, akkor a Kárpát-medence református magyarsága újból megérheti és megértheti a reformáció csodáját.

Kérem Istenet, hogy minél több hazai és határon túli gyülekezettel közösségi kapcsolat jön létre teljes megértésből, teljes felismerésből, a gyülekezetek elhatározásából, felebaráti szeretetből Isten dicsőségére.

(A 4. Tiszántúli Egyházkerületi Presbitérium Konferencián elhangzott előadás rövidített és szerkesztett változata.)

A szükséges őrsekváltás

Dr. Bodnár Ákos előadásának címe: *Őrsekváltás az Úr szolgálatában és a 2Kir 2,1-15 vers alapján Illés és Elizeus közötti váltást vizsgálta. Végül dr. Békefy Lajos felelős szerkesztő a Pál és Timóteus közötti váltást elemezte „...add át megbízható embereknek...” címmel a 2Tim 2,2 alapján. Ez utóbbi előadás következtetéseit közöljük az alábbiakban.*

A szükséges őrsekváltáshoz ajánlott néhány szempont a páli bizonyágtétel alapján

Személyi feltételek

- a jelöltek olyanok legyenek, akik bátran szólnak, meggyőződéssel beszélnek az Igéről, mert belső hallásuk, élő hitük van,
- akik tisztában vannak láncszem létükkel, azaz alázattal, de nélkülözhetetlenségük tudatában iktatódnak be a nagy tranzmisszióba, az evangélium átadásába, mert tudják, hogy a megszakítással valamilyen szinten veszélyeztetik a folyamatot,
- olyanok, akik az átvétel-megőrzés-átadás folyamatában, azaz a *spirituális tranzmisszió* során tudják és tudatosítják annak értékét, amit átvettek, s azt nem rejtik el önmaguknak, tudják, hogy hitük, pozíciójuk, *megbízatusuk nem magánügy, hanem a legnyilvánosabb személyes közügy,*
- olyanok, akik tanulékonyak, tanításra alkalmasak, gyakorolják magukat a Biblia-olvasásban, Biblia-ismeretben – mindhalálig, s ezt kifejezésre is juttatják; a tanítványosság, a tanulás és a tanítás életformájuk, tanítva tanulnak,
- olyanok, akik képesek és készek a személyes és kölcsönös kapcsolatteremtésre, ennek ápolására, fenntartására, megújítására, ehhez rendelkeznek kapcsolatteremtő képességgel és együttműködési készséggel, *lelki önkorlátozással,*
- teljes személyiségükkel, odaadással vesznek részt a vállalt feladat, tisztségek ellátásá-

ban és betöltésében; *a feladat és nem a pozíció vonzza és határozza meg őket,*

- akiknek családi háttere is képes hordozni őket vállalt feladatuk, szolgálatuk betöltésében, képesek szabadabbá tenni őket, s ha kell, átvállalni bizonyos terheket, akár a hosszabbtávú tehermentesítés révén.

Külső feltételek

- az Isten akarata szerinti jó és áldást hordozó őrsekváltást időben és lelkiismeretesen kell előkészíteni, mert mindennek rendelt ideje van, azaz nem kampánnyal, hanem rendszeresen és módszeresen,
- a döntés előkészítésében, az őrsekváltás előkészítésében több jelöltet ajánlatos kipróbálni, összemérni, ennek során az evangéliumi szempontok és kritériumok megjelenésére szükséges figyelni, s a döntést nem személyi befolyásolás alapján, hanem bizonyított értékük pontozása alapján kellene meghozni,
- a kiválasztott jelöltekkel hasznos és fontos egy előkészítő, megismerő *spirituális tréning,* esetleg hétvége megtartása, imaközösséggel, a vállalt feladatkörre vonatkozó elképzelések nyílt és őszinte megbeszélésével, hogy ne a papírforma, hanem a személyes benyomás, megismerés, tapasztalat és a közösségi értékelés alapján lehessen hozni döntést.

Új lelki ház Siómaroson

Isten dicsőségére, édesanyám emlékére és kedves Igéjét szívembe vésvé: „Mert én tudom, hogy az én Megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll” (Jób könyve 19,25) céloom: Egy gyülekezet presbitereinek és gyülekezeti munkásainak hitmélyítése és szolgálatra való felkészítése. Barátkozás, pihenés és eközben egy falu lelkületének az alakítása.

Amit adni tudunk: hétfőn ebéddel kezdünk, és szombaton reggelivel zárunk, hogy a következő csoportot kitakarított ház fogadhassa.

Amit kapnak a testvérek: napi háromszori étkezés, takarítás csoportváltáskor, ágyneműmosás, ami benne foglaltatik a részvételi díjban.

Részvételi díj 11 000 Ft/hét/fő

Ebédet egy kisvendéglő ad, ahol várnak bennünket.

Négy szoba, ebédlő, konyha áll rendelkezésre (8 fő, 7 fő, tetőtér 2 szoba 2x3 fő), illetve egy 8x6 méteres közösségi helyiség, valamint egy vizesblokk, melegvízes zuhanyzókkal.

A falunak saját református temploma van, ahol istentiszteletet tarthatunk, meghívva a falu lakosságát. A házhoz tartozó telek 1600 négyszögöl, a kertek alatt folyik a Sió. A falu zsákfalú, így csendes. A ház előtt gólyafészek, a közösségi helyiségben fecskék fészkelnek. Siófoktól hét km-re van. Óránként buszjárat van a siófoki állomástól. A busz a ház előtt áll meg.

Maroson az emberek kedvesek, vendégszeretőek és még nem anyagiasak. Sátorakat is lehet felverni, különösen ha ifjúság ver tanyát egy-egy hétre.

Szerdánként este a falu megvendégeli a konferencia résztvevőit, és beszélgetés, kapcsolatépítés történne. A falu családjainak meglátogatása a konferencia résztvevők részéről kedd délután lehetséges. Csütörtökön hajókirándulás, például Tihanyba.

Szolgálnak: a csoporttal érkező lelkészek, a csoport tagjai közül azok, akik erre elhívást éreznek, és a környékbeli lelkipásztorok, és több kedves testvérem, és barátom, akiket az Életkérdések sorozatban megismerhettem.

Szeretettel várunk, Isten hozzon el Beneteket Siómarosra.

Judák Endre

Régi rege első királyunkról

István a király

A táltos ott tanyázott az erdő mélyén egy tisztáson. Kulipintyó házacsakája előtt napszítta, évült lókoponyák fehérlettek. Furcsa ruhájáról sallangok lógtak. Sőt, ha dobját verte, és ütemes táncsal révületbe ringatta magát, apró csengők is pityegtek rajta. Most éppen fehér lovat ölt és égetett el a tűzön. Áldozott. A nála lévőket erjesztett lótejet, kumiszt ittak. Ettől is be lehetett ám rúgni, akárcsak a bortól. De még inkább föltüzelt a látogatókat a vén táltos gyújtó szava: Hej, haj, elvész bizony a magyar nemzet, meglátjátok! A király idegeneket, német papokat hozat az országba. Azokat dédelgeti, azoknak kedvez. Lám, minden tíz községnek templomot kell építenie. Oda meg fegyveres katonákkal teregetik a népet. Jaj, ősi vallásunk, régi hitünk! Tengri helyett Jézus Urat kell most már tisztolni! Vitézkedés helyett alázat az erény... Géza fia, Vajk is, ugye, keresztvíz alá hajtotta a fejét, s István a neve. Ő a legbuzgóbb gyomlálója a régi vallásnak, s a legserényebb plántálója az újnak!

Pelyhes állú sűrűbankó legénykék guggoltak a táltos legközelebbi közelében. Parázsló szemmel lesték a gerjesztő szavakat, s döntöttek: a vének ám ríkdójanak, sápiózzanak csak az idők változásán: ők majd cselekszenek, hisz a jövődjük forog kockán!

– Nem leszek a teuton rabszolgája! – tüzelt Csát fia Keve. S a nyomaték kedvéért kezébe kapta félelmetes torokvágó kését.

– Nono! – hunyorog egy öreg ragyásképű kanász: – te ugyan már nem forgathatod olyan fennen azt a pengét, te már Krisztus Úr vagy! Láttalak Nagyboldogasszony napján, amint megmerítkezted a Tápióban, utána a csuhás pap köröszött rajzolt olajból a homlokodra!

– De a jobb kezemet kitarítottam a vízből, ezt nem érte a beavatás, ez pogány maradt! – okoskodott a legényke. S nem értette, mi nevetni való van ezen...

Mikor a fehér lovat áldozók kilovagoltak a rengetegből az erdei ösvényeken, már jámbor csend ölelte körül őket.

* * *

Éjfél. A páncélinges királyi testőrök, amott István palotás háza mellett ügyet sem vetnek a mellettük őgyelgő siheder fiúkra. Csát fia Keve átadja mokány lovát jó komájának, Györknek. Ő maga pedig eltűnik a sötétben. Mint a kelempájsz madár (a mókust hívták így), kúszik a palota melletti tölgy ágai között. Hajmeresztő lengéssel ügyeskedik ágról ágra. Most!... Már a palota tetején lapul. Az udvaron zászlós kopjájukat szorítva fákllyás strázsák őrködnek. Dehogy sejtik a veszedelmet, hisz a főkapuk bezárvák. Nyugodtan pihenhet István király.

A tetőn leskelődő legény dobogó szívvel figyel. Az ország első embere nem feküdt még le a háló-házában; egy pilíresre nyírt fejű pappal társalog. Jézus Úrról beszélgetnek és egy nagy könyvet lapozgatnak. A fiú szeretne érteni minden ígét, de a monostorbéli szent férfiú olykor idegen szavakat is elegyít beszédébe. De az értelme így is világos. Hogyhát a magyar nemzet csak úgy maradhat meg e hazában, ha fölhangy a kalandozásokkal. Ha nem kóborol itthon is, hanem sátrak helyett kőházakat épít, s azokba települ. S hogy, íme, milyen jó, hogy a föld mívelésében járatos nyugati papok tanítják a népet a jobb gazdálkodásra, békés, művelt életre...

A kegyes elmélkedés után a király aludni tért. Mély csönd borult a világra. Csak egy-két ló nyerítése hallott messziről.

* * *

Keve már ott áll a király ágya mellett. A nagy viaszgyertya égve maradt. Fénye az ágy mennyezetére vetül. István hangtalan lélegzéssel alussza az igazak álmát. No, csak egy mozdulat... és nem lélegzik többet!... Valami azonban megzavarhatta a király álmát, mert íme, ál-mában beszélni kezd. Szorongva ejti a szót – mintha az orgyilkosnak szánna:

– Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?!

Keve kezéből kihullott a torokvágó kés. A király fölült fektéből, aztán talpra ugrott. A küszöbön őrködő vitézek is ott teremtek gyorsan. Rövid sor: Csát fia, Keve összekötözött fogolyként várta, halálra váltan, mikor végeznek vele.

– Bocsássátok őt szabadon! – int a király. S a testőrök zavarát erélyesebb szóval oszlatja el:

– *Értsétek már: megkegyelmezek néki!*

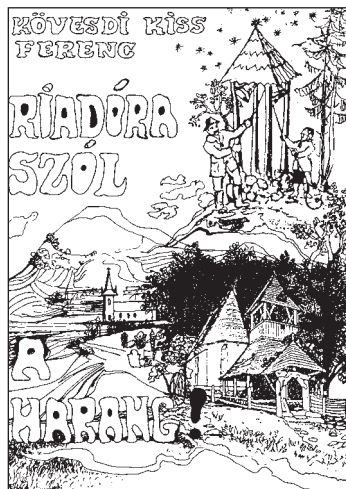
– De hisz az életedre tört! – próbálnak szót emelni a palotabéliek. – Tè, ó Nagyúr, aki fölnegyeltetted a lázadókat, s nem kegyelmezél Koppányéknak...

– Azok népem ellen támadtak, ez a gyermek meg csak rám emelt kezét. A sas nem fog legyet. Eresszétek!

* * *

Amikor az ifjú Keve vitéz leoldalgott a palota lépcsőin, jobban égette a szégyen, mintha véresre korbácsolták volna. Nem fogta föl az egésztestet. A palotabéliek sem értettek semmit. De István, a király világosan tudta: élete legnagyobb győzelmét most vívta ki!

Hegy-Füstös István

A presbiter könyvespolcára

Kövesdi Kiss Ferenc Makkai-, Julianus-, Kőrösi Csoma-díjas lévita-tanító. 1995 óta a Magyar Református Presbiteri Szövetség örökös tagja. Költő. A 150 faluból álló erdélyi Mezőség tudós szociográfusa. 91. születésnapjára jelent meg nagy műve I. kötete.

MEZŐSÉG

Kövesdi Kiss Ferenc szíve közepének közepe. S bár ezt a szívet – Isten rendkívüli kegyelméből már kilenc évtizede dobog – nem egyszer „infarktusz” kerülgeti, ifjú lelkesedés, mitöbb: ifjakat megszegyénítő lelkesedés és elszánt akarat hajtja. Vajon miért? A magát százfelé szakasztó, osztogató tudós és népnevelő, zsoldárokozó és romokat takarító reménységdajkáló nem egyszerű földrajzi érdeklődésből, s nem idealista történelemimádatból barangol úttalan utakon! Vallja: Mezőség népünk szíve! S ha e szívvel baj történik, odaless Udvarhely és Várad, Somogy és Zala.

Az Életnek élnie kell! Az Élet pedig Életet teremt minden körülmények közepette. Sajnos túlon túl sokan vannak és fertőznek, akik azt mondják: Azért születünk, hogy meghaljunk. Ezért mondja Kiss Ferenc Szentmátéban, Paniton, Méhesen, Frátán és legutóbb Göcön a romjaiból feltámadott „tornácós ház”-ban a feltámadott Jézus Krisztussal: „Békesség néktek! Akarjatok élni!” Ezt mondja, üzeni e könyvében és a soronkövetkezőkben is.

A gyermekek legyőzik a sarat, a „gólyalábakon” vidáman indulnak. Mi felnőttek, értelmiségiek gyakorta inkább választjuk a könnyebbséget: elmerülünk a sárban...

Kövesdi Kiss Ferenc 2004. július 23-án elhunyt. Temetése Marosvásárhelyen volt.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Május

15. a Baranyai Egyházmegye egyik társ-egyházközségében, Molványban volt presbiteri konferencia, amelyről lapunk más helyén is beszámolunk. Ugyanezen a napon Decsen a Faluházban is volt presbiteri konferencia, amelyen *dr. Csiha Kálmán, dr. Hegedűs Loránt és Csoj-Jung* koreai lelkipásztor tartott előadást. A konferenciát videokazettán üdvözölte Szövetségünk elnöke is.
16. több gyülekezetben tartották meg a családokért mondott imádságok alkalmát, jóllehet – többek kérésére – most nem adtunk meg előre vezérfonalat, mert többen kérték, hogy az imnap a presbiteri imanaptól időben távolabb legyen.
21. a Budapest Pasaréti Egyházközség gyülekezeti termében, ill. a Baár Madas Gimnáziumban tartotta elnökségünk rendes ülését, amelyen – lassacskán hagyományosnak tekinthető módon – az Ige körül voltak együtt az elnökség tagjai és a területi szervezetek elnökei, amelyen három előadás és a bevezető áhítat is a „szükséges őrségváltás” témakörében hangzott el. Az ülésről lapunk más helyén beszámolunk.

Június

- 11-12. tartotta a Budapest Északi Egyházmegye presbiteri konferenciáját Tahiban. Az első napon a Szövetség ügyvezető elnöke tartott előadást „Korszakváltás, őrségváltás a presbitériumokban” címmel. A második napon gyülekezeti beszámolókra és presbiterképzési alkalmakra került sor. *Dr. Zsengellér József* őrszövetségi, *dr. Balla Péter* újszövetségi professzor előadást tartott.
20. több helyen tartották meg a presbiteri imaalkalmat. Ezek egyikéről lapunk más helyén is beszámolunk.
- 24-27. között tartotta Szövetségünk a 13. Nemzetközi (Kárpát-medencei) Presbiteri Konferenciáját, amelyről lapunkban bőven beszámolunk.

Július

9. a Protestáns Fórum, a Keresztény Közéleti Alapítvány és a Polgári Magyarországért Alapítvány rendezésében volt konferencia „Civil kurázi változó időkben” címmel, amelyen az ügyvezető elnök is résztvett.
12. volt a szerkesztő bizottság ülése, amelyen a mostani lapszámunkról volt szó.

HITMÉLYÍTŐ UTAZÁSOK

Előző számunkban már hírt adtunk azokról a tervekről, amelyek hitmélyítő utazásokról szölk az ökumenikus tanulmányi központ rendezésében. Most már részletesebb híradással is szolgálhatunk, amint ezt előző számunkban is említettük. A Magyar Református Presbiteri Szövetség, és az Ökumenikus Tanulmányi Központ a *Szentírás történelmi helyeinek megismerését* ajánlja az utazni vágyó testvéreknek, folytatva a korábbi, egyházas programot, amelyen egyedülálló alkalom nyílik az Ó- és az Újtestamentumban szereplő események híres színhelyeinek felkeresésére magyar nyelvű lelkesítő vezetéssel. Oda, ahol Mózeszt a Nílus vizéből kihúzták (2Móz 2,9) vagy ahol Jézus hirdette az Igét és gyógyította a betegeket (Mt 9,35), vagy ahol Saulból Pál apostol lett (ApCsel 9,6), és sok-sok fontos, más bibliai helyre.

A tervezett, rendkívül gazdag útiprogram teljes biztonsággal, kényelmes ellátással, személyes törődéssel a következő:

1. 2004. szeptember 28.–október 8. között 11 nap Egyiptomban (Alexandria, Kairó, Giza, a bibliai Gósen földje, Memphis, Luxor, Karnak, az ősi koptyház kincsei, nílusi hajóút, Királyok völgye stb.) Minden költséget magában foglaló ár: 295 000 forint.

2. 2004. november 28.–december 5. között 8 nap Izraelben (a Hegyi beszéd helyszíne, Galilea és a galileai tenger, Kapernaum, Holt-tenger, Jeruzsálem stb.), a teljes szolgáltatás ára: 189 000 forint.

3. 2005. április vége, 11 nap „Damaszkuszi út”, amely Szíriát, Libanont és Jordániát érinti majd – részletek kidolgozás alatt –, ára kb. 250 000 forint.

Részletes tájékoztatás telefonon: 466-4790, vagy kérésre írásban is, az Ökumenikus Tanulmányi Központ 1114 Budapest, Bocskai út 15., III. 3., Gimesi Zsuzsa lelkész 06-70-508-7624.

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Dr. Papp Vilmos, [Dr. Cseh Lajos], Kövespataki László, Mikó László, Pintér Mihály, dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *D. h. c. Szabó Dániel.* Tördelés: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: presbiteri.szov@free-mail.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 1000 Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 2500 Ft, Európába 20 EUR, a tengerentúl más országaiba 30 \$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”. Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában. Felelős vezető: *Vas Ágota.* Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza!

Internet cím: www.parokia.net

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!
Egy példány ára: 180 Ft

Magyar Református Presbiteri Szövetség 8. országos konferenciájának programja

A konferencia témája: Példaképei a nyájnak...

A konferencia helyszíne: Tahi, Református Konferenciaterp (Autóbusz megálló: Tahi kertészet.)

A konferencia időpontja: 2004. szeptember 1-4.

Részletes program:

2004. szeptember 1. (szerda)

- 13.00-15.00 Érkezés, regisztráció, elhelyezkedés.
15.00-15.20 Elnöki megnyitó. *Dr. h. c. Szabó Dániel*, a Presbiteri Szövetség elnöke
15.20-15.30 A Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata Presbiteri Bizottságának köszöntője. *Balla Tibor* bizottsági elnök
15.30-16.00 Megnyitó áhítat. (Találkozások a feltámadott Jézussal Mt 16,9-13.) *Fodorné Ablonczy Margit* lelkipásztor (Kecskemét)
16.00-16.45 Példakép a tiszta erkölcsben. *Dr. Szűcs Ferenc* egyetemi tanár, a Károli Gáspár Egyetem mb. rektora
16.45-17.45 Beszélgetés a témáról
18.00-19.00 Vacsoraszünet
19.00-19.15 Közös éneklés
19.15-20.00 Az etióp kincstárnok megtérése. I. (Egy Istent kereső ember ApCsel 8,26-28.) *Steinbach József* lelkipásztor (Balatonalmádi) Imaközösség
20.00-21.00 Közös éneklés, videovetítések (igény szerint). *Mikó László*, a Presbiteri Szövetség missziói titkára

2004. szeptember 2. (csütörtök)

- 7.30- 8.00 Imaközösség. Vezeti *Mikó László*, missziói titkár
8.00- 8.45 Reggeli
9.00- 9.30 Reggeli áhítat. (Találkozások a feltámadott Jézussal. Jn 21,15-19.) *Tatai István* lelkipásztor
9.30-10.15 Példakép a józanságban. *Dr. Bodnár Ákos*, ny. főorvos, a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata nem lelkeszi elnöke, a Presbiteri Szövetség elnökségi tagja
10.15-11.00 Beszélgetés megadott kérdések alapján
11.00-11.30 Szünet
11.30-12.15 Példakép a hűségben. *Kereskényi Sándor* lelkipásztor (Szeged Honvéd tér)
12.15-13.00 Beszélgetés megadott kérdések alapján
13.00-16.30 Ebédszünet, pihenő
16.30-17.15 A lelkészválasztás törvényi előírásai és tapasztalatai. *Dr. Ritoók Pál*, a Presbiteri Szövetség ügyvezető elnöke
17.15-18.00 Beszélgetés a témáról
18.00-19.00 Vacsoraszünet
19.00-19.15 Közös éneklés

- 19.15-20.00 Az etióp kincstárnok megtérése. II. (Az embert kereső Isten ApCsel 8,29-35.) *Steinbach József* lelkipásztor (Balatonalmádi) Imaközösség.
20.00-21.00 Közös éneklés, videovetítések (igény szerint). *Mikó László* missziói titkár

2004. szeptember 3. (péntek)

- 7.30- 8.00 Imaközösség. Vezeti: *Mikó László* missziói titkár
8.00- 8.45 Reggeli
9.00- 9.30 Reggeli áhítat. (Találkozások a feltámadott Jézussal Jn 20,24-29) *Végh Tamás* lelkipásztor (Budapest-Fasor)
9.30-10.15 Példakép a buzgóságban. *Ferenczi Zoltán* lelkipásztor (Kecskemét-Méntelek)
10.15-11.00 Beszélgetés a témáról megadott kérdések alapján.
11.00-11.30 Szünet
11.30-12.15 Példakép a kellő ismeretben. *Magyarné Balogh Erzsébet* lelkipásztor (Kecskemét)
12.15-13.00 Beszélgetés a témáról megadott kérdések alapján.
13.00-16.30 Ebédszünet, pihenő.
16.30-18.00 Fórum egyházunk gondjairól és örömeiről. Bevezeti *dr. Nagy Sándor*, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának presbiteri elnöke.
18.00-19.00 Vacsoraszünet
19.00-19.15 Közös éneklés
19.15-20.00 Az etióp kincstárnok megtérése III. (Mi gátol? ApCsel 8,36-40) *Steinbach József* lelkipásztor (Balatonalmádi) Imaközösség
20.00-21.00 Közös éneklés, videovetítések. (Igény szerint.) *Mikó László* missziói titkár

2004. szeptember 4. (szombat)

- 7.30- 8.00 Imaközösség. Vezeti: *Mikó László* missziói titkár
8.00- 8.45 Reggeli
8.45- 9.10 A konferencia állásfoglalása. *Dr. Ritoók Pál* ügyvezető elnök.
9.10- 9.45 Zárszó. *Dr. h. c. Szabó Dániel* elnök
10.30-12.00 Istentisztelet úrvacsoraosztással. Igét hirdet:
12.00- Ebéd, hazautazás.

Részvételi díj: 2800 Ft/nap, a három napra 8400 Ft.
Reggeli és vacsora (szállás nélkül) 350-350 Ft, ebéd 700 Ft.
Jelentkezés 2004. augusztus 27-ig a Presbiteri Szövetségben
1092 Budapest, Ráday utca 28.
tel., és fax: 476-3211, e-mail: presbiteri.szov@freemail.hu